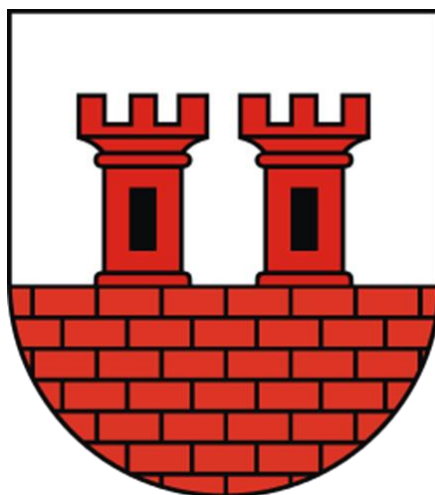

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Grzegorzew na lata 2017-2025

Grzegorzew 2017

SPIS TREŚCI:

I. WSTĘP

I.1 Podstawa prawna.....	4
I.2 Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	5
I.3 Metodyka opracowania.....	8

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO – ANALITYCZNA

II.1 Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza.....	9
II.2 Obszary Strategicznej Interwencji.....	17
II.3 Pomoc społeczna.....	19
II.4 Wnioski z przeprowadzonych ankiet.....	27
II.5 Prognoza problemów społecznych.....	48
II.6 Analiza SWOT.....	50

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

III.1 Misja i wizja.....	52
III.2 Cele i kierunki realizacji.....	53
III.3 Źródła finansowania.....	60
III.4 Wdrażanie i monitoring strategii.....	62

I. WSTĘP

Celem niniejszej strategii jest przedstawienie problemów społecznych występujących w społeczności gminy Grzegorzew oraz wskazanie metod i kierunków działania, które będą je rozwiązywać lub minimalizować.

Diagnoza rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej oraz określenie planu działań w dłuższej perspektywie są niezbędnymi warunkami efektywnej realizacji polityki społecznej w gminie. Natomiast określenie misji oraz wyznaczenie celów strategicznych i działań, powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości. W praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Prawną podstawą do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grzegorzew na lata 2017-2025 jest ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ze zmianami, nakładająca na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Strategia jest dokumentem otwartym, podlegającym stałemu monitoringowi i ewaluacji zadań. Wprowadzenie procedur monitoringu i ewaluacji pozwoli na wprowadzenie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań w zależności od zmieniających się warunków oraz potrzeb społecznych. Dokument jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do dokumentów strategicznych z zakresu polityki społecznej. Umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne oraz stanowi podstawę do opracowania szczegółowych przedsięwzięć i projektów.

I.1 Podstawa prawna

Strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2017 r. , poz. 1769 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ na następujące akty prawne:

- *Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym* (Dz. U. 2017r. poz. 1875 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* (Dz. U z 2017r. , poz. 1769 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych* (Dz. U. 2016r. poz. 2046 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym* (Dz. U. 2016r. poz. 1828 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2017r. poz. 1065 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. 2017r. poz. 1938 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2017r. , poz. 697 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz. U. z 2016r. poz. 157 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. 2016 r. poz. 487 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii* (. Dz. U. 2017r. poz. 783 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego* (Dz. U. 2017r. poz. 882 z późn. zm.);

- *Ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. z 2017r. poz. 1778 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. 2016r. poz. 1817 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych* (Dz. U. 2017 nr 139 poz. 1952 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Dz. U. z 2017r. poz. 1201 z późn. zm.);
- *Ustawa o pomocy osobom uprawnionych do alimentów z dnia 7 września 2007r.* (Dz. U. z 2017r. , poz. 489 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu cywilnego* (Dz. U. 2016 r. poz. 1610 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (Dz. U 2017 r. poz. 682 z późn. zm.),
- *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny* (Dz. U. 2017 r. Nr 16, poz. 459 z późn. zm.);
- *Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów* (Dz. U. z 2016r. poz. 162 z późn. zm.).

I.2 Zgodność z dokumentami strategicznymi

1. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Głównym celem strategii Europa 2020 jest osiągnięcie przynajmniej 75-procentowego wskaźnika zatrudnienia kobiet i mężczyzn w wieku od 20 do 64 lat do roku 2020. Strategia dąży także do zredukowania liczby osób przedwcześnie kończących naukę do poziomu 10% oraz zwiększenia liczby młodych osób kształcenia zawodowego do poziomu co najmniej 40%. W ramach programu proponowane są działania, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania rynku pracy. Ich celem jest zwiększenie elastyczności i bezpieczeństwa pracy, zapewnienie zachęt do inwestowania w szkolenia, zagwarantowanie przyzwoitych warunków pracy oraz ułatwienie tworzenia miejsc pracy.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument określa podstawowe uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarach społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w okresie do 2020 roku, realizowane przy pomocy programów, z uwzględnieniem okresu programowania UE. Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych zasobów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

3. Krajowy program przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji

Program stanowi kontynuację polityki społecznej państwa wobec problematyki ograniczenia ubóstwa i aktywnej integracji osób wykluczonych. Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia zatrudnienia oraz do wzrostu spójności społecznej

4. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 –2020

Celem głównym Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Dokument ten wyznaczył cztery priorytetowe kierunki w działalności na rzecz seniorów: aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz i międzypokoleniową, edukacja osób starszych, partycypacja społeczna oraz usługi społeczne. Rządowy program wspiera inicjatywy, służące zwiększeniu i poprawie jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych, rozwijaniu wolontariatu seniorów, promowaniu udziału seniorów w procesach decyzyjnych i w życiu społecznym

5. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Wspiera innowacje społeczne i współpracę ponadnarodową w wymienionych obszarach oraz wdraża w Polsce Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych. Finansowanie PO WER z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Niniejszy Program wraz z 16 regionalnymi programami operacyjnymi współfinansowanymi z EFS stanowią zatem spójną całość, obejmującą interwencje w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji oraz dobrego rządzenia.

6. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Celem strategii jest wzmocnienie potencjału regionu i dążenie do zmiany województwa w region innowacyjny, spójny, o większym potencjale społecznym. Strategia zawiera 9 celów Strategicznych rozpisanych na cele operacyjne: 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu. 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. 3. Lepsze zarządzanie energią. 4. Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie. 5. Zwiększenie spójności województwa. 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu. 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia. 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa. 9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Jednym z priorytetów strategii jest: Wielkopolska Równych Szans i Możliwości – postuluje dążenie do wyrównywania szans mieszkańców Wielkopolski w dostępie do wszelkich wymiarów społecznego funkcjonowania jednostek, takich jak: usługi i świadczenia socjalne, edukacji i nauki, zatrudnienia i rozwoju zawodowego, usług medycznych, oferty kulturalnej, sportowo rekreacyjnej. Priorytet dotyczy redukowania czynników prowadzących do ubóstwa i marginalizacji, konieczność ochrony poziomu i jakości życia rodziny.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Stanowi jeden z najważniejszych dokumentów wyznaczających główne kierunki rozwoju i wdrażania polityki społecznej w regionie. Jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, której misją jest („Skupienie wszystkich podmiotów publicznych działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia mieszkańców. Uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych”), a celem generalnym („Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców”). Przedstawia działania, które należałoby podjąć, by skutecznie zmierzać do podnoszenia poziomu życia mieszkańców Wielkopolski oraz zaspokajać ich różnorodne potrzeby.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020

Celem strategicznym WRPO 2014+ jest : poprawa konkurencyjności i spójności województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawę atrakcyjności inwestycyjnej ośrodków miejskich i usprawnienie powiązań między nimi, zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz przełamywanie barier strukturalnych na obszarach o niższym potencjale rozwojowym.

Strategia Rozwoju Powiatu Kolskiego na lata 2015 – 2025

Strategia rozwoju jest dokumentem wyznaczającym najistotniejsze kierunki rozwoju powiatu kolskiego. Określa wizję, misję, założone obszary i cele strategiczne oraz pola operacyjne, jak również wskazuje na otwarte kierunki rozwoju. Zgodnie z dokumentem, misją Powiatu Kolskiego jest prowadzenie polityki rozwoju opartej na: bazowaniu na potencjale endogenicznym, szerszym otwarciu na otoczenie, budowaniu sieci powiązań między podmiotami rozwoju, uwzględnieniu potrzeb grup defaworyzowanych, uwzględnieniu potrzeb środowiska naturalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kolskiego na lata 2014-2020

Strategia jest wieloletnim dokumentem programowym, na podstawie którego w perspektywie 7 lat budowana jest polityka społeczna powiatu kolskiego. Opracowany dokument nie ogranicza się w swych zapisach tylko do zadań realizowanych bezpośrednio przez instytucje samorządowe, proponuje też działania, które stanowią wyzwania dla społeczności lokalnej i organizacji działających w obszarze polityki społecznej w powiecie kolskim.

Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew

Strategia Rozwoju Gminy Grzegorzew obejmuje lata 2017-2025. W ramach strategii opracowano wizję rozwoju gminy Grzegorzew: *Grzegorzew to gmina o zrównoważonym rozwoju, dobrych warunkach i jakości życia mieszkańców, rozwijającej się gospodarce, sprawnie działającym samorządzie, aktywnych i współdziałających dla dobra gminy mieszkańców*. Na jej podstawie sformułowano następującą misję: *Samorząd gminny tworzy warunki do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego i aktywizacji mieszkańców a społeczność lokalna aktywnie buduje społeczeństwo obywatelskie*.

I.3 Metodyka opracowania

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grzegorzew na lata 2017 – 2025 zostało powierzone firmie GRANTLAB. Do pracy nad Strategią powołany został Zespół konsultacyjny. W skład Zespołu weszli pracownicy Urzędu Gminy w Grzegorzewie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, organizacji pozarządowych, rynku pracy, służby zdrowia, oświaty, kultury, policji oraz przedstawiciele mieszkańców.

Strategia została podzielona na części wprowadzającą, diagnozująco-analityczną i programową. W części wprowadzającej zawarte zostały ogólne informacje dotyczące dokumentu strategii, jej prawne uregulowania krajowe i europejskie. W części diagnozująco-analitycznej przedstawiono informacje dotyczące lokalizacji gminy, sytuacji demograficznej, infrastruktury społecznej oraz opis sytuacji społecznej. Do opisu wykorzystano dane pozyskane ze źródeł zastanych, z instytucji i organizacji oraz wykorzystano dane ilościowe z przeprowadzonych badań ankietowych. Uzyskane w toku analiz wyniki i wnioski wykorzystano w analizie SWOT, dzięki której określono wewnętrzne uwarunkowania, czyli mocne i słabe strony gminy oraz zewnętrzne, czyli szanse i zagrożenia jakie przed nią stoją w najbliższych latach.

W części programowej zawarto misję i wizję niniejszej strategii. Do każdego obszaru sformułowano cel główny, cele szczegółowe, kierunki działań, wskaźniki, prognozy zmian, wskazano źródła finansowania oraz określono zakres wdrażania strategii, a także sposób jej monitorowania.

Strategia, jako dokument opracowana została przy współpracy Zespołu konsultacyjnego, została poddana konsultacjom społecznym.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO – ANALITYCZNA

II.1 Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza Gminy Grzegorzew

Gmina wiejska Grzegorzew o powierzchni 73,04 km² znajduje się na wschodnim krańcu województwa wielkopolskiego, w połowie drogi między Poznaniem a Warszawą.

Gmina Grzegorzew jest centralną gminą powiatu kolskiego i sąsiaduje z pięcioma gminami: Koło, Babiak, Kłodawa, Olszówka i Dąbie.

Ryc. 1. Mapa Powiatu Konińskiego

Źródło: Zasoby własne Urzędu Gminy Grzegorzew

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 92 (dawna A2) i linie kolejowe Poznań – Warszawa i Gdynia – Katowice.

W skład gminy wchodzi 13 sołectw: Barłogi, Bylice Wieś, Bylice Kolonia, Borysławice Kościelne, Borysławice Zamkowe, Boguszyniec, Grodna, Grzegorzew, Kiełczewek, Ladorudzek, Ponętów Dolny, Tarnówek i Zabłocie.

Ryc. 2. Mapa Gminy Grzegorzew

Źródło: Zasoby własne Urzędu Gminy Grzegorzew

Powierzchnia: 73,4 km² Gmina rolnicza 62,2 km² stanowią użytki rolne, a 3,7 km² lasy (ogółem 7.343 ha, w tym użytki rolne 6.211 ha, tj. grunty orne 4.615 ha, sady 121 ha, łąki i pastwiska 1.475 ha, a także lasy 371 ha i pozostałe 761 ha). Większość (85 %) użytków rolnych jest zmeliorowana.

Gmina Grzegorzew leży na Wysoczyźnie Kłódawskiej o mało urozmaiconej rzeźbie terenu. Krajobraz tworzą rozległe równiny o niskiej lesistości i ubogiej szacie roślinnej. Spośród czynników środowiskowych największą barierę dla rozwoju roślinnej produkcji rolnej stanowią niekorzystne stosunki wodne i małe możliwości retencjonowania wody. Gmina pozbawiona jest powierzchniowych zbiorników wodnych. Okresowe niedobory wody dla potrzeb gospodarczych w pewnym zakresie łagodzi istniejący system melioracji (85% użytków rolnych jest zmeliorowana). Gmina charakteryzuje się małą lesistością (lasa stanowią ok. 6% powierzchni gruntów), tj. jedną z najniższych w regionie i zdecydowanie niższą od średniej lesistości w Wielkopolsce (wynoszącej 25%).

Gmina Grzegorzew ma 5 692 mieszkańców, z czego 50,7% stanowią kobiety, a 49,3% mężczyźni. W latach 2002-2016 liczba mieszkańców wzrosła o 2,1%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,0 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Grzegorzew zawarli w 2015 roku 22 małżeństw, co odpowiada 3,8 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

27,8% mieszkańców gminy Grzegorzew jest stanu wolnego, 57,7% żyje w małżeństwie, 3,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,7% to wdowy/wdowcy.

Gmina Grzegorzew ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -27. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,7 na 1000 mieszkańców gminy Grzegorzew. W 2015 roku urodziło się 36 dzieci, w tym 58,3% dziewczynek i 41,7% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 414 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,79 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2013 roku 44,7% zgonów w gminie Grzegorzew spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,1% zgonów w gminie Grzegorzew były nowotwory, a 6,2% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Grzegorzew przypada 11.02 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa wielkopolskiego oraz więcej od wartości średniej dla kraju.

W 2015 roku zarejestrowano 44 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 60 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Grzegorzew -16. W tym samym roku 0 osób

zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Mieszkańcy gminy Grzegorzew w wieku produkcyjnym stanowią 62,5% ogółu, 19,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,0% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W sektorze rolniczym pracuje (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) 43,6% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy, 28,6% w przemyśle i budownictwie, a 8,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 8,3% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Średnio 47,6% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,4% mężczyźni. Na terenie gminy przeważają gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha, które stanowią 38% ogółu gospodarstw rolnych oraz gospodarstwa o powierzchni od 1 do 2 ha, które stanowią 33% ogółu gospodarstw rolnych. Gospodarstwa duże o powierzchni od 5 do powyżej 15 ha stanowią 29% ogółu gospodarstw rolnych. W grupie gospodarstw dużych najwięcej jest gospodarstw o powierzchni od 7 ha do 10 ha (stanowią one 34% gospodarstw dużych i 10% ogółu gospodarstw rolnych). W Gminie Grzegorzew przeważają gleby niskiej jakości, ok. 50% to gleby klasy V i VI. Gospodarstwa rolne specjalizują się w hodowli bydła (głównie krów mlecznych) i trzody chlewnej lub uprawie żyta i ziemniaków.

Z ogólnej liczby osób zamieszkujących teren gminy, 1 586 mieszkańców gminy Grzegorzew jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 764 kobiet oraz 822 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 10,5% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,2% wykształcenie policealne, 8,7% średnie ogólnokształcące, a 16,8% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 26,1% mieszkańców gminy Grzegorzew, gimnazjalnym 5,8%, natomiast 27,7% podstawowym ukończonym. 2,2% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W gminie funkcjonuje optymalna sieć szkół stwarzająca dogodne warunki edukacji dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum. Sieć szkół w Gminie Grzegorzew tworzą:

- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Grzegorzewie w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” w Grzegorzewie wraz z klasami gimnazjalnymi oraz Przedszkole Gminne w Grzegorzewie,
- Szkoła Podstawowa w Barłogach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Bylicach – Kolonii,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Borysławicach Kościelnych, której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Edukacyjne Borysławice.

Aktywność społeczna mieszkańców przekłada się na znaczną ilość i aktywność organizacji społecznych. Na terenie Gminy Grzegorzew działają organizacje pozarządowe zarejestrowane

w Krajowym Rejestrze Sądowym (Stowarzyszenie Edukacyjne Borysławice, Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ponętów Dolny, Towarzystwo Samorządowe – Koło Gminne w Grzegorzewie), Zespół Ludowy „Grzegorzewianki”, dwanaście Kół Gospodyń Wiejskich formalnie niezarejestrowanych i dwa kluby sportowe (Klub Sportowy "Orzeł" Grzegorzew i Klub Sportowy LZS "Sparta" Barłogi) oraz osiem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (Grzegorzew – prowadzi Orkiestrę Dętą, Bylice, Borysławice, Kiełczewek – Boguszyniec, Tarnówka, Barłogi, Ponętów Dolny i Zabłocie) prowadzących działania edukacyjne, ratownicze i społeczne oraz dwanaście grup odnowy wsi.

Kluby Sportowe

Działające na terenie Gminy Grzegorzew kluby sportowe zajmują się popularyzacją kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców gminy. Klub Sportowy "Orzeł" Grzegorzew prowadzi trzy drużyny piłki nożnej oraz sekcję siatkówki, a Klub Sportowy LZS "Sparta" Barłogi prowadzi dwie drużyny piłki nożnej oraz sekcję tenisa stołowego.

Kultura

W granicach administracyjnych Gminy Grzegorzew znajdują się obiekty o dużej wartości historycznej i kulturowej.

Do najciekawszych należą:

- Założenie urbanistyczne w Grzegorzewie, którego centrum stanowi duży prostokątny rynek
- Drewniany kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP z połowy XIII w. w Grzegorzewie,
- Drewniany kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Borysławicach Kościelnych, zbudowany w 1759 roku,
- ruiny zamku gotyckiego w Borysławicach Zamkowych,
- Budynek Urzędu Gminy w Grzegorzewie wybudowany w 1927 roku,
- Kopiec Kościuszki - niewielki, sztuczny kopiec z krzyżem i kamieniem usytuowany na rozdrożu dróg. Na kamieniu wyryto napis: " W setną rocznicę śmierci - Rodacy 1917 ".
- Pamiątkowy Krzyż przy ulicy Piaski w Grzegorzewie z kamieniem, na którym wyryto napis „W 126 rocznicę Konstytucji 3 Maja 1791-1917”.

Zachowanie dziedzictwa kulturowego to ważny aspekt funkcjonowania gminnej społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy organizowane są cykliczne imprezy sportowe i rekreacyjne:

- Dożynki gminno – parafialne,
- Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze,
- Gminny Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”.

Dbając o pamięć historyczną Gmina organizuje :

- Gminne obchody rocznicy Wybuchu II Wojny Światowej,

- Uroczystość upamiętniająca pomordowanych Polaków, Żydów, Cyganów, Dzieci Czeskich, Jeńców Radzieckich w Obozie zagłady KULMHOF w Chełmnie nad Nerem,
- Gminne Obchody Narodowego Święta Niepodległości.

Na terenie Gminy Grzegorzew działa Zespół Ludowy Grzegorzewianki, który aktywnie uczestniczy w lokalnych i regionalnych wydarzeniach kulturalnych, imprezach i przeglądach artystycznych.

Znaczną aktywność w zachowaniu dziedzictwa kulturowego ziemi grzegorzewskiej wykazują się również Koła Gospodyń Wiejskich.

Aktywność społeczna mieszkańców przekłada się na znaczną ilość i aktywność organizacji społecznych. Na terenie Gminy Grzegorzew działają organizacje pozarządowe zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (Stowarzyszenie Edukacyjne Borysławice, Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ponętów Dolny, Towarzystwo Samorządowe – Koło Gminne w Grzegorzewie), Zespół Ludowy „Grzegorzewianki”, dwanaście Kół Gospodyń Wiejskich formalnie niezarejestrowanych i dwa kluby sportowe (Klub Sportowy "Orzeł" Grzegorzew i Klub Sportowy LZS "Sparta" Barłogi) oraz osiem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (Grzegorzew – prowadzi Orkiestrę Dętą, Bylice, Borysławice, Kiełczewek – Boguszyniec, Tarnówka, Barłogi, Ponętów Dolny i Zabłocie) prowadzących działania edukacyjne, ratownicze i społeczne oraz dwanaście grup odnowy wsi.

Stowarzyszenie Edukacyjne Borysławice prowadzi szkołę podstawową wraz z oddziałem przedszkolnym w Borysławicach Kościelnych i skupia swoją działalność na zadaniach oświatowych i edukacyjnych. Sukcesem Stowarzyszenia jest zintegrowanie mieszkańców dwóch sołectw Borysławice Kościelne i Borysławice Zamkowe wokół powołania szkoły społecznej oraz budowy dużego placu zabaw przy szkole podstawowej. Pozyskane przez Stowarzyszenie środki z Unii Europejskiej połączone ze środkami z funduszy sołeckich obu wsi umożliwiły budowę placu zabaw z kilkunastoma urządzeniami.

Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej, którego celem jest wspieranie zrównoważonego rozwoju ziemi grzegorzewskiej, integracja mieszkańców i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym – realizuje wiele projektów społecznych, w tym współfinansowanych z pozyskanych dotacji i grantów, np. z funduszy Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności i Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży z programu Równać Szanse 2014 lub Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Stowarzyszenie było w latach 2009-2015 członkiem Lokalnej Grupy Działania Wielkopolska Wschodnia, a od 2015 roku jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Solna Dolina.

Natomiast Koła Gospodyń Wiejskich oraz Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Ponętów Dolny biorą udział w konkursach kulinarnych i jarmarkach produktu lokalnego podczas, których wystawiają swoje produkty. Uczestniczą od 5 lat w Ogólnopolskim Zjeździe Kół Gospodyń i innych Organizacji Kobięcych

z terenów wiejskich w Licheniu oraz w organizacji dożynek gminno – parafialnych. Aktywnie uczestniczyły w debacie pt. „Aktywność kobiet siłą społeczności wiejskich” zorganizowanej w Pałacu Prezydenckim z udziałem małżonki Prezydenta RP Anny Komorowskiej.

Koła Gospodyń Wiejskich włączają się również w rozwój sołectw oraz integrację społeczną. Organizują lokalne imprezy i uczestniczą w planowaniu i realizacji zadań finansowanych z funduszu sołectwa.

Oświata

W gminie funkcjonuje optymalna sieć szkół stwarzająca dogodne warunki edukacji dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum. Sieć szkół w Gminie Grzegorzew tworzą:

- Zespół Szkolno – Przedszkolny w Grzegorzewie w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” w Grzegorzewie wraz z klasami gimnazjalnymi oraz Przedszkole Gminne w Grzegorzewie,
- Szkoła Podstawowa w Barłogach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Bylicach – Kolonii,
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Borysławicach Kościelnych, której organem prowadzącym jest Stowarzyszenie Edukacyjne.

Baza edukacyjna jest dobrze wyposażona w pomoce dydaktyczne, w tym zakupione w ramach uczestnictwa w programach i projektach: „Radosna szkoła”, „Indywidualizacja nauczania w kl. I- III, „Edukacja włączająca”, „Mały Mistrz” i „Książki naszych marzeń”.

W szkołach podstawowych znajdują się atrakcyjnie wyposażone miejsca zabaw dla dzieci najmłodszych, zestawy do terapii sensorycznej na zajęcia rewalidacyjne i gimnastyki korekcyjnej oraz nowoczesne pracownie przedmiotowe. Szkoły podstawowe dysponują małymi lub pełnowymiarowymi salami gimnastycznymi i wielofunkcyjnymi boiskami sportowymi. W szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest gmina, uczniowie klas VI mają zapewnioną bezpłatną naukę pływania w ramach zajęć wychowania fizycznego.

Na terenie gminy funkcjonują dwa przedszkola: Przedszkole Gminne w Grzegorzewie i Niepubliczne Przedszkole „Miś Uszatek” w Borysławicach Kościelnych oraz oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych (w tym jeden prowadzony przez Stowarzyszenie Edukacyjne). Wszystkie oddziały przedszkolne posiadają place zabaw dla dzieci – wykonane w ramach projektu systemowego polegającego na doposażeniu oddziału przedszkolnego zrealizowanego w ramach EFS POKL 2015.

Baza oświatowo - sportowa w Gminie Grzegorzew w ostatnich latach systematycznie się rozwijała i unowocześniała, ale nadal wymaga znacznych inwestycji.

Służba Zdrowia

Opiekę zdrowotną w gminie świadczy lekarz rodzinny i stomatolog przyjmujący w ośrodku zdrowia w Grzegorzewie.

Przemoc

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2015r. (Dz.U. z 2015 poz. 1390 z późniejszymi zmianami) o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie gminy podejmują działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespołach interdyscyplinarnych. Zespół Interdyscyplinarny w Grzegorzewie zajmuje się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Grzegorzew. Zespół Interdyscyplinarny w Grzegorzewie został powołany przez Wójta Gminy Grzegorzew Zarządzeniem z dnia 28.09.2011r. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- Oświaty – pedagog szkolny,
- Ochrony zdrowia
- Sądu Rejonowego w Kole – kurator rodzinny.

Zespół liczy 9 osób.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie działań w/w podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- Diagnozowanie problemów przemocy w rodzinie.
- Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie.
- Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.
- Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grzegorzewie to społeczna komisja działająca na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, utworzona przez zespół ekspertów, których zadaniem jest realizacja zadań tejże ustawy, a także ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Podstawowym zadaniem komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób

uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla takich osób. Szczegółowy zakres zadań oraz funkcjonowanie komisji reguluje ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Merytoryczny nadzór nad pracami wszystkich GKRPA i MKRPA sprawuje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Sytuacja Osób Starszych w Gminie Grzegorzew

Podjęcie tematu problemów osób starszych jest uzasadnione, ponieważ starzenie się społeczeństwa ma decydujący wpływ na poziom życia ludzi starszych i ich postrzeganie przez pozostałe grupy społeczne. Prognozy demograficzne wskazują, że w kolejnych latach procent osób w starszym wieku w całej populacji będzie systematycznie wzrastać.

Zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna. Osoby starsze mają utrudniony dostęp do rehabilitacji i opieki zdrowotnej, problemy materialne oraz brak możliwości zagospodarowania wolnego czasu. Do najważniejszych problemów społecznych ludzi w podeszłym wieku można zaliczyć: samotność, przewlekłą chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz więcej osób starszych tworzy jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenia emerytalne stanowią źródło pewnego i stałego dochodu rodzin wielopokoleniowych. Osoby starsze zamieszkujące na terenie Gminy Grzegorzew mogą korzystać z różnych form wsparcia, w tym między innymi: usług opiekuńczych, pomocy materialnej, pomocy rzeczowej, pomocy specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, terapeutycznej). Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany.

II.2 Obszary Strategicznej Interwencji

Zgodnie z dokumentem pn. *Zasady i kryteria wyznaczania obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim*, gmina Grzegorzew została ujęta w Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI), mających znaczenie w kontekście rozwiązywania problemów społecznych. Gmina należy do następujących OSI:

1) Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Obszary wiejskie są znacznie oddalone od najważniejszych ośrodków rozwoju w województwie, a co za tym idzie, nie są pod wpływem bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego tychże biegunów wzrostu. Ponadto ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem gospodarczym i społecznym, powodując depopulację terenów wiejskich.

Za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje się: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych, co wiąże się między innymi ze słabą jakością infrastruktury technicznej.

Wdrażanie działań w zakresie wiejskich obszarów funkcjonalnych powinno odbywać się m.in. w następujących kierunkach: wsparcie sektorów pozarolniczych oraz wzmocnienie endogenicznej bazy ekonomicznej, wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji, przeciwdziałanie migracji na pobyt stały, zwiększanie możliwości zatrudnienia przez zwiększanie mobilności zawodowej, stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych, propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi, rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi, rozwój turystyki wiejskiej i agroturystyki, tworzenie instytucjonalnych warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych.

2) Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwoju

Wykształcanie się jednostek zyskujących znamiona obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych uwarunkowane jest nagromadzeniem na ich terenie specyficznych cech społecznych i gospodarczych. Jako charakterystyczne elementy określające ten obszar wskazuje się: *słabą dostępność oraz jakość usług publicznych, a także mały potencjał ośrodków miejskich, słabo rozwiniętą sieć osadniczą i zaburzoną strukturę demograficzną wywołaną m.in. migracjami ludzi młodych do największych miast w kraju i za granicę, pogarszającą się sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną tych terenów.*

Interwencja w ramach tego obszaru funkcjonalnego powinna być przede wszystkim realizowana przez *plany kompleksowej aktywizacji obejmujące instrumenty stosowane w ramach innych celów, ukierunkowane na specyficzną sytuację na tych obszarach.* Za takie działania można uznać: zahamowanie negatywnych trendów demograficznych wpływających na depopulację obszaru i zaburzenie struktury wieku ludności, wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,

3) Obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze

Obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze zostały zakwalifikowane do grupy obszarów funkcjonalnych wymagających restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Jako przyczynę wykształcania się takich obszarów podaje się: *przemiany gospodarcze o charakterze strukturalnym oraz zmiany na lokalnych rynkach zatrudnienia, w wyniku których dochodzi do obniżenia znaczenia gospodarczego pewnych obszarów, w szczególności miejskich, a także do koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i fizycznej degradacji zabudowy mieszkaniowej oraz przestrzeni miejskich.*

Interwencja w ramach tego obszaru funkcjonalnego powinna być przede wszystkim realizowana przez m.in. kompleksowe działania w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, inwestycje w edukację, aktywizację gospodarczą, kompleksowe, zintegrowane programy rewitalizacji

obejmujące instrumenty stosowane w ramach innych celów, ukierunkowane na specyficzną sytuację na tych obszarach.

4) Obszary o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwoju

Delimitacja obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe, a w konsekwencji poprawa dostępności do podstawowych usług, stanowi niezwykle istotny element w działaniach na rzecz spójności regionu. Brak dostępu mieszkańców do edukacji, zdrowia, usług komunalnych i kultury wpływa na poziom wykluczenia społecznego mieszkańców z danych terenów.

Działania na rzecz rozwoju obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe powinny być podejmowane w następujących obszarach: poprawa dostępności komunikacyjnej do usług, wsparcie systemowych rozwiązań (prawnych, formalnych, organizacyjnych) zwiększających popyt i podaż usług publicznych, wspieranie zaangażowania podmiotów gospodarki społecznej w realizację usług publicznych, poprawa podaży usług, w tym e-usług.

II.3 Pomoc społeczna w 2016 roku

Usługi pomocy społecznej zapewnia mieszkańcom Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie, a opiekę zdrowotną lekarz rodzinny i stomatolog przyjmujący w Ośrodku zdrowia w Grzegorzewie. Gmina nie dysponuje mieszkaniami socjalnymi ani terenami pod budownictwo wielorodzinne, komunalne lub socjalne.

Analiza wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grzegorzewie w 2016 roku
łącznie kwota wydatków w 2016 roku wyniosła 6.702.380,22 zł, w tym:

- świadczenia społeczne dla mieszkańców gminy – 5.852.303,03, (87,32 % wydatków)
- składki emerytalno-rentowe – 113.875,01 zł,
- składki zdrowotne – 33.738,84 zł,
- pobyt w Domach Pomocy Społecznej – 46.615,35 zł
- pobyt w rodzinach zastępczych – 2.728,96 zł,
- nienależnie pobrane świadczenia wraz z odsetkami – 18.987,19 zł

Razem: 6.068.248,38 zł, co stanowi 90,54 % wydatków

- pozostałe wydatki – 634.131,84 zł, co stanowi 9,46 %.

Osoby i rodziny, które nie są w stanie pokonać trudnej sytuacji, w jakiej się znajdują wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości są objęte wsparciem pieniężnym i niepieniężnym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie.

Poniżej zostały przedstawione poszczególne świadczenia pieniężne i niepieniężne, kierowane bezpośrednio do mieszkańców Gminy Grzegorzew w ramach zadań realizowanych przez GOPS w Grzegorzewie w 2016 roku.

1. Zasiłki stałe – udzielono 130 świadczeń 15 osobom na łączną kwotę 73.121,55 zł, w tym: dotacja 72.517,55 zł, środki własne – 604,00 zł.

Wysokość zasiłku stałego w przypadku osoby samotnie gospodarującej stanowiła różnicę między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, nie więcej jednak niż 604 zł. W przypadku osoby w rodzinie wysokość zasiłku stanowiła różnicę między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie, nie więcej niż 514 zł. Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł. Wydanych zostało 12 decyzji administracyjnych.

2. Zasiłki okresowe – udzielono 402 świadczenia 67 osobom z 62 rodzin na kwotę 188.084,89 zł.

Zasiłki okresowe przyznawane były w przypadku osoby samotnie gospodarującej – 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, w przypadku rodziny – 50% różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem rodziny. Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie. Wydanych zostało 307 decyzji administracyjnych.

3. Zasiłki celowe (w tym zasiłki specjalne celowe) - przyznawane były najczęściej na zakup żywności, opału, leków i leczenia. Pomocą objęto 125 osób z 119 rodzin na kwotę 91.298 zł, w tym: 59 świadczeń przyznano 32 osobom w formie zasiłku specjalnego celowego na kwotę 22.680 zł oraz 1 świadczenie w związku z ze zdarzeniem losowym na kwotę 8.000 zł. Wydanych zostało 324 decyzji administracyjnych.

4. Pomoc państwa w zakresie dożywiania na kwotę 62.500 zł, w tym:

- środki własne gminy – 25.000 zł (w tym: posiłki – 13.964,57 zł, program osłonowy – 5.538,35 zł, zasiłki celowe – 7.668,01 zł),

- środki otrzymane od Wojewody – 37.500 zł (posiłki – 27.876,15 zł, zasiłki celowe – 9.623,85 zł).

Liczba osób korzystających z posiłku – 96 (liczba rodzin – 51, liczba świadczeń – 11.369),

Liczba osób objętych programem osłonowym – 10 (liczba rodzin - 4, liczba świadczeń – 657),

Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy – 42 (liczba rodzin – 41, liczba świadczeń – 53).

Dożywianie było realizowane w przedszkolach i szkołach na terenie gminy Grzegorzew, Ośrodka Szkolno-Wychowawczym w Kole, Szkole Podstawowej w Ponętowie Górnym, Zespole Szkolno-Gimnazjalnym w Łubiance, Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kościelcu oraz w Zespole Szkół Stowarzyszenia w Milinie. Wydanych zostało 128 decyzji administracyjnych.

5. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

– za osoby pobierające zasiłki stałe opłacono składki na kwotę 6.501,24 zł, w tym: dotacja 6.446,88 zł, środki własne 54,36 zł, zrealizowano 127 świadczeń. Wydano 7 decyzji administracyjnych.

6. Wynagrodzenie należne opiekunowi prawnemu przyznane przez sąd

Zgodnie z art.162 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, Sąd opiekuńczy może przyznać opiekunowi za sprawowanie opieki stosowne wynagrodzenie. Świadczenie pieniężne dotyczyło 1 opiekuna

sprawującego opiekę nad 1 osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną przebywającą w Domu Pomocy Społecznej w Kole. Łącznie wypłacono z zadań zleconych 12 świadczeń na kwotę 1.800 zł.

7. Domy pomocy społecznej

Osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, kierowane są do domów pomocy społecznej. W 2016 roku 4 osoby z terenu gminy Grzegorzew przebywały w Domach Pomocy Społecznej, z tego: w DPS w Kole - 3 osoby, w DPS w Skęczniewie – 1 osoba.

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny. Opłatę za pobyt wnoszą: mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu, małżonek, dzieci oraz gmina – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w dps, a opłatami wnoszonymi przez osoby wymienione wyżej.

W 2016 roku wydatki związane z utrzymaniem mieszkańców w domach pomocy społecznej wyniosły 46.615,35 zł (w 2015 r. - 69.175,69 zł). Miesięczny koszt utrzymania mieszkańca wynosił odpowiednio:

- DPS Koło: od I – II. 2016 r. - 3.148 zł, od III – XII. 2016 r. – 3.198 zł
  - DPS Skęczniew: od I – II. 2016 r. - 2.999 zł, od III – XII – 3.147,26 zł
- Wydanych zostało 11 decyzji administracyjnych.

8. Wydatki związane z pobytem dzieci w rodzinie zastępczej

Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu,
- 30% wydatków – w drugim roku pobytu,
- 50% wydatków – w trzecim roku i następnych latach.

W 2016 roku, za pobyt w rodzinie zastępczej 2 dzieci, łączna kwota wydatków wyniosła 2.728,96 zł (w 2015 r. - 1.318,29 zł.)

9. Schronienie

Udzielanie schronienia należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Gmina Grzegorzew w celu realizacji i wywiązywania się z realizacji zadania wobec osób, którym zgodnie z właściwością musi udzielać wsparcia oraz w związku z nowelizacją przepisów ustawy o pomocy społecznej, rozwiązała Porozumienie z dnia 9.06.2008 r. i zawarła w dniu 7.11.2016 r. nowe Porozumienie o udzielenie tymczasowego schronienia w Noclegowni dla osób bezdomnych MOPS w Kole. Zgodnie z którym, Gmina Miejska Koło zobowiązuje się w miarę posiadanych wolnych miejsc, do tymczasowego zapewnienia schronienia osobom będącym mieszkańcami Gminy Grzegorzew. Obowiązek dowiezienia osoby do Noclegowni oraz jej odbiór po ustaniu pobytu spoczywa na Gminie.

W dalszym ciągu nie mając możliwości zapewnienia schronienia osobom na własnym terenie w przypadku stwierdzenia bezdomności, w 2016 r. wystąpiliśmy z wnioskiem o zapewnienie schronienia dla 1 osoby. W 2016 roku nie wydatkowano środków finansowych związanych realizacją zadania oraz nie wydano decyzji administracyjnych.

10. Świadczenia rodzinne

Zasiłek rodzinny – liczba świadczeń 6.478, na kwotę 725.345,82 zł. Dodatki do zasiłku rodzinnego (z tytułu urodzenia dziecka, korzystania z urlopu wychowawczego, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, dojazdów do miejscowości w której znajduje się siedziba szkoły, zamieszkiwania w miejscowości w której znajduje się siedziba szkoły, samotnego wychowywania dziecka, wielodzietności) - liczba świadczeń 2.668 na kwotę 322.273,60 zł

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka – liczba świadczeń 54, na kwotę 54.000 zł

Zasiłek pielęgnacyjny – liczba świadczeń 2.172, na kwotę 332.316,00 zł

Świadczenie pielęgnacyjne – liczba świadczeń 293, na kwotę 378.520,00 zł

Specjalny zasiłek opiekuńczy – liczba świadczeń 103, na kwotę 51.774,00 zł

Liczba rodzin pobierających zasiłek rodzinny – 268

Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny – 150

Liczba osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne – 24

Składki zdrowotne – liczba świadczeń 282, na kwotę 27.237,60 zł

Składka na ubezpieczenie emerytalno-rentowe – liczba świadczeń 408, na kwotę 113.874,00 zł.

Wydanych zostało ogółem 562 decyzje administracyjnych.

11. Świadczenia rodzicielskie

Od 1 stycznia 2016 r. wprowadzono, w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych, nową formę pomocy – świadczenie rodzicielskie, przeznaczone jest dla osób uprawnionych, którym nie przysługuje zasiłek macierzyński. Wypłacono 67 świadczeń na kwotę 162.644,57 zł dla 16 uprawnionych. Wydano 16 decyzji ustalających prawo do świadczenia rodzicielskiego oraz 1 decyzję zmieniającą czasookres w związku ze zmianą miejsca zamieszkania osoby uprawnionej.

12. Fundusz alimentacyjny

W 2016 roku pomocą w formie świadczeń z funduszu alimentacyjnego objęto 21 rodziny. Wypłacono 408 świadczeń na kwotę 140.705,25 zł dla 34 uprawnionych. Wydano 24 decyzje administracyjne.

13. Zasiłek dla opiekuna

Zasiłek dla opiekuna – liczba świadczeń 216, na kwotę 112.320,00 zł Liczba osób uprawnionych do zasiłku dla opiekuna - 19

14. Dodatek mieszkaniowy

W 2016 r. wypłacono dodatki mieszkaniowe w łącznej wysokości 2.795,91 zł. Liczba wypłaconych świadczeń – 12, liczba wniosków – 2.

15. Dodatek energetyczny

W 2016 r. przyjęto 2 wnioski o dodatek energetyczny. Wnioski rozpatrzone pozytywnie według liczby członków gospodarstwa domowego:

- gospodarstwo 2-4 osobowe – 0,
- gospodarstwo co najmniej 5 – osobowe i więcej – 2 wnioski,

łącna kwota dodatku energetycznego wypłaconego w 2016 r. wyniosła 205,59 zł.

16. Karta dużej rodziny

W 2016 r. wniosek o wydanie Karty Dużej Rodziny złożyło 11 rodzin, 4 wnioski dotyczyły wydania karty dla członka rodziny którzy byli jej posiadaczami i utracili jej ważność. Wydano 21 kart dla rodziców i 37 kart dla dzieci.

Ogółem w okresie od 16.06.2014 r. do 31.12.2016 r. uprawnienia do Kart Dużej Rodziny przyznano 85 rodzinom. Wydano 432 Karty Dużej Rodziny, w tym dla: 158 rodziców i 274 dzieci. Realizacja ustawy przez gminę jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej.

17. Świadczenie wychowawcze

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie od dnia 1.04.2016 r. realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, którego celem częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokajaniem jego potrzeb życiowych.

W dniu 18 kwietnia 2016 r. przed budynek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grzegorzewie przyjechał Bus Informacyjny 500+. Przedstawiciele Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu udzielali porad i odpowiedzi na temat Programu. Mieszkańcy gminy mogli uzyskać informacje o głównych założeniach Programu.

W okresie od dnia 1 kwietnia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. złożono 500 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, z tego w formie papierowej 471 wniosków i w formie elektronicznej 29 wniosków. Z programu 500 + skorzystało 476 rodzin, z czego 345 rodzin których dochód w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 800 zł i 131 rodzin uprawnionych do świadczenia na drugie

i kolejne dziecko. Zrealizowano 6.288 świadczeń dla 721 dzieci, co stanowi 60,59 % wszystkich dzieci w wieku do 18 roku życia, na łączną kwotę: 3.143.878,30 zł. W okresie od dnia 1 kwietnia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. wydano łącznie 499 decyzji, w tym 10 decyzji odmawiających przyznania świadczenia.

18. Asystent rodziny

Pracą asystenta rodziny było objętych 13 rodzin (28 dzieci w rodzinach, dzieci w wieku od roku do 18 lat), w tym 3 rodziny mające ograniczoną władzę rodzicielską. W związku z tym był w stałym

kontakcie z kuratorem społecznym Sądu Rejonowego w Kole oraz z wychowawcami i pedagogami szkół do których uczęszczają małoletni.

W trakcie spotkań z rodzinami asystent rodziny pomagał rozwiązywać bieżące problemy zdrowotne, wychowawcze i opiekuńcze, uświadamiał konieczność regularnego opłacania rachunków, motywował do systematycznego sprzątnięcia mieszkania i codziennego dbania o utrzymywanie higieny członków rodziny. W rozmowach podnosił wiedzę nt. wychowania i opieki nad dziećmi, kształtował prawidłowe wzorce rodzicielskie oraz rozwijał umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego. Wspierał w utrzymywaniu abstynencji oraz ukazywał negatywny wpływ alkoholu na zdrowie człowieka i relacje w rodzinie. Warto zaznaczyć, że 2 osoby podjęły terapię w Poradni Leczenia Uzależnień w Kole, 1 osoba podjęła leczenie w szpitalu na Oddziale Odwykowym. Motywował rodziców do utrzymywania pracy zawodowej lub dorywczej oraz aktywnego szukania zatrudnienia, mobilizował do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, systematycznego zapoznawania się z ofertami pracy na stronach internetowych. Wielokrotnie przekazywał adresy, gdzie pracodawcy szukają pracowników. Systematycznie udzielał wsparcia dzieciom w utrwalaniu wiadomości szkolnych, rozwijaniu zainteresowań, spędzaniu czasu wolnego. Wspierał w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, zdrowotnych, podnosił wiarę we własną sprawczość i samoocenę rodziców oraz dzieci, wspierał w trudnych chwilach.

19. Wielkopolska Karta Rodziny

Gmina Grzegorzew przystąpiła do Programu „Wielkopolska Karta Rodziny”, która umożliwia rodzinom wielodzietnym korzystanie na preferencyjnych warunkach z katalogu ofert: kultury, oświaty, rekreacji i usług życia codziennego dzięki wprowadzeniu systemu ulg zagwarantowanych przez Partnerów przystępujących do Programu.

Przystępując do Programu aktywnie uczestniczymy w procesie budowania potencjału naszego regionu oraz wpływamy na poprawę sytuacji wielkopolskich rodzin wielodzietnych.

20. Współpraca z Bankiem Żywności w Koninie

Federacja Polskich Banków Żywności, działa na polu pomocy społecznej, wspiera działania państwa i samorządów w zapobieganiu zjawiska głodu.

Gmina Grzegorzew w ramach współpracy z Bankiem Żywności w Koninie oraz Towarzystwem Samorządowym, przystąpiła do Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, realizowanego w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Jest to nowy program, który zastąpił realizowany wcześniej Program PEAD.

Zgodnie z założeniami Programu, pracownicy socjalni dokonali kwalifikacji osób do pomocy żywnościowej. Wsparciem zostały objęte osoby, których dochód nie przekracza 150 % kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej, od 01.01.2017 r. – 200 % :

- w przypadku osób w rodzinie - 771 zł na osobę zł, od 01.01.2017 r. – 1.028 zł,
- w przypadku osób samotnie gospodarujących - 951 zł, od 01.01.2017 r. – 1.268 zł.

Dzięki życzliwemu wsparciu władz samorządowych w realizacji pożytecznego Programu dla osób najbardziej potrzebujących, w 2016 roku gmina Grzegorzew otrzymała:

- Towarzystwo Samorządowe w Grzegorzewie : 13.837 kg żywności o wartości 52.057,39 zł, (w 2015 r. - 4.851,98 kg żywności o wartości 14.044,64 zł),
  - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie: 9.374,32 kg żywności różnej o wartości 18.870,94 zł (w 2015 r. - 15.246,04 kg żywności różnej o wartości 42.971,92 zł)
- łącznie w 2016 r. – 23.211,32 kg żywności o wartości 70.928,33 zł.

Z pomocy rzeczowej w formie żywności skorzystało 113 osób i rodzin, liczba osób w rodzinach 353. (w 2015 r. - 118 osób i rodzin, liczba osób w rodzinach 407).

Pomoc świadczona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie przyznawana jest powodu poniższych przesłanek.

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	UBÓSTWO	83	268
2.	BEZDOMNOŚĆ	1	1
3.	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA (w tym wielodzietność)	51	247
4.	BEZROBOCIE	55	193
5.	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	75	207
6.	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	76	200
7.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCH. I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM W TYM: RODZINY NIEPEŁNE RODZINY WIELODZIELNE	32 13 23	159 46 131
8.	ALKOHOLIZM	5	15
9.	NARKOMANIA	1	2
10.	TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2	10
11.	PRZEMOC W RODZINIE	2	8
12.	ZDARZENIE LOSOWE	1	4

Tab. 1. Przesłanki przyznawania pomocy

Źródło: Zasoby własne GOPS Grzegorzew

Najczęściej występującym powodem niemożności przezwyciężenia trudności własnymi siłami jest ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba, następnie niepełnosprawność i bezrobocie.

Według stanu na dzień 31.12.2016 r. liczba bezrobotnych w powiecie kolskim wynosiła 3.304 osoby. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2015 roku liczba bezrobotnych spadła o 982 osoby (było 4.286 osób). Do pobierania zasiłku uprawnione były 323 osoby bezrobotne, co stanowiło 9,7 % ogółu bezrobotnych.

Stopa bezrobocia w grudniu 2015 roku wynosiła w kraju 9,8 %, w województwie wielkopolskim 6,2 %, a w powiecie kolskim 12,8 %. W listopadzie 2016 roku stopa bezrobocia w kraju wynosiła 8,2 %, w województwie wielkopolskim 5,0 %, a w powiecie kolskim 10,3 %. Liczba osób bezrobotnych w 2016 r. zmniejszyła się o 47 osób w stosunku do 2015 roku.

Wg stanu na dzień	Liczba osób bezrobotnych OGÓŁEM	z prawem do zasiłku	bez prawa do zasiłku
31.12.2011 r.	318	45	273
31.12.2012 r.	346	23	323
31.12.2013 r.	354	42	312
31.12.2014 r.	322	28	294
31.12.2015 r.	263	28	235
31.12.2016 r.	216	24	192

Tab. 2. Analiza bezrobocia na terenie gminy w latach 2011-2016

Źródło: Zasoby własne GOPS Grzegorzew

Z przedstawionych danych wynika, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej wraz z pracą socjalną wzrosła w porównaniu do roku 2015: 2016 r. – 320, 2015 r. – 308. Liczba osób korzystających ze świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych nieznacznie zmniejszyła się i wynosi 6,75 % w stosunku do liczby mieszkańców (w 2015 r. – 8,11%).

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM	224 (2015 r. – 240)	129 (2015 r. – 141)	383 (2015 r. – 461)
	w tym: świadczenia pieniężne	129 (2015 r. – 137)	121 (2015 r. – 131)	347 (2015 r. – 419)
	świadczenia niepieniężne	96 (2015 r. – 105)	51 (2015 r. – 56)	243 (2015 r. – 267)
	Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0
	Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	224 (2015 r. – 240)	129 (2015 r. – 141)	383 (2015 r. – 461)
	Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej OGÓŁEM	x	211 (2015 r. – 204)	600 (2015 r. – 596)
	w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	96 (2015 r. – 68)	252 (2015 r. – 174)

Tab. 3. Dane liczbowe dotyczące osób i rodzin korzystających z pomocy GOPS w Grzegorzewie

Źródło: Zasoby własne GOPS Grzegorzew

Pomoc niesiona przez pracowników socjalnych, to nie tylko pomoc finansowa, lecz również praca socjalna, którą wykonują w rodzinach będących często w stanie kryzysu ekonomicznego, emocjonalnego lub najczęściej obu równocześnie. W 96 rodzinach pomoc polegała nie na dostarczeniu środków finansowych lecz niezbędnych informacji, wypełnianiu roli pośrednika i rzecznika spraw rodziny.

Pracownicy Ośrodka oprócz wywiadów środowiskowych i wniosków o przyznanie pomocy finansowej lub rzeczowej, rozwiązują wiele spraw życiowych mieszkańców gminy, pomagając w przezwycięzeniu najróżniejszych problemów. Niektóre osoby korzystają wyłącznie z poradnictwa i pomocy polegającej na załatwieniu spraw formalnych.

Zakres działań pracowników Ośrodka stosowanych wobec osób i rodzin korzystających z pomocy jest bardzo rozległy. Wymaga wszechstronnej wiedzy i umiejętności niezbędnych do odpowiedniego pokierowania sprawami ludzi, wspierania ich, a nie wyręczania. W swojej pracy staramy się, aby te działania były skuteczne i efektywne, żeby służyły wzmocnieniu rodziny, aktywizowały i usamodzielniały. Praca socjalna w 2016 roku realizowana przez pracowników socjalnych to m.in. :

- 1) pomoc w wypełnianiu i kompletowaniu wniosków kierowanych do: Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Koninie, w celu uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności,
- 2) pomoc w uzyskaniu świadczeń: rentowych lub emerytalnych,
- 3) pomoc w uzyskaniu pobytu w środowiskowym domu samopomocy,
- 4) działania interwencyjne w przypadku osób potrzebujących pomocy,
- 5) współpraca z kuratorami nad poprawą funkcjonowania rodziny, osób dorosłych (zwłaszcza po opuszczeniu zakładu karnego), w rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie,
- 6) wsparcie w rozwiązywaniu problemów przemocy oraz poradnictwo,
- 7) uczestnictwo w interwencji przeciwdziałania alkoholizmowi,
- 8) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.

Liczba zatrudnionych pracowników socjalnych odpowiada wymogom art.110 ust.11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który wskazuje zatrudnienie proporcjonalne do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grzegorzewie w ramach wykonywanej działalności, prowadzi bieżącą współpracę m.in. z :

- Urzędem Gminy w Grzegorzewie, sołtysami,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Grzegorzewie,
- Szkołami Podstawowymi w Barłogach, Borysławicach Kościelnych, Bylicach-Kolonii, Zespołem Szkolno-Przedszkolnym i Gimnazjum w Grzegorzewie,
- Stowarzyszeniem Rozwoju Ziemi Grzegorzewskiej, Stowarzyszeniem Solna Dolina,
- Wielkopolskim Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Kole,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kole, Powiatowym Urzędem Pracy w Kole,
- Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu – Wydziałem Polityki Społecznej i Zdrowia,

- Komendą Powiatową Policji w Kole,
- kuratorami sądowymi, Zakładami Karnymi, ZUS, KRUS

II. 5 Wnioski z przeprowadzonych ankiet

Wyniki ankiet w obszarze pomoc społeczna.

W związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Grzegorzew przygotowano ankiety dla mieszkańców gminy. Celem badania było poznanie opinii społeczności lokalnej na sprawy społeczne, pozwoli to na określenie potrzeb i wskazanie problemów związanych z pomocą społeczną mieszkańców gminy. Opracowanie opisanej powyżej ankiety w znaczny sposób pomoże w przygotowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Grzegorzew. Ankieta składała się z 15 pytań poruszających kwestie społeczne. W badaniu wzięło udział 50 respondentów.

Pytanie 1: Jakie problemy społeczne wobec dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie gminy?

- 25% badanych uważa, że na terenie gminy brakuje miejsc spotkań;
- 20% badanych uważa, że młodzież nie ma odpowiedniego miejsca na spotkania;
- 18% respondentów uważa, że głównym problemem społecznym na terenie gminy jest używanie alkoholu;
- 11% respondentów uważa, że głównym problemem społecznym na terenie gminy jest zażywanie narkotyków;
- 8% ankietowanych uważa, że największym problemem społecznym wobec dzieci i młodzieży jest ograniczony dostęp do placówek kulturalnych. Sportowych i rekreacyjnych;
- 8% respondentów uważa, że głównym problemem społecznym na terenie gminy jest palenie papierosów;
- 6% badanych uważa za największy problem społeczny brak opieki nad dziećmi w wieku szkolnym;
- 3% ankietowanych zauważa brak możliwości dokończania się;
- 2% badanych uważa, że brak dostępu do Internetu, to główny problem społeczny dzieci i młodzieży.

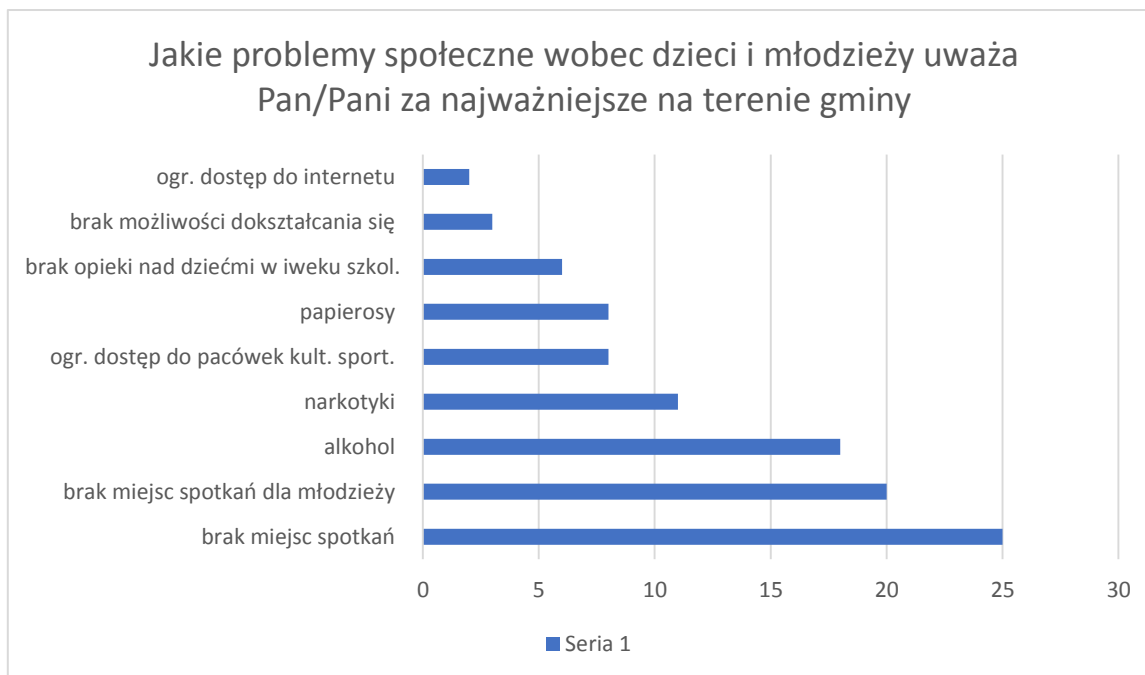

Diagram: 1.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 2: Jakie problemy społeczne wobec osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy?

- 22% badanych wskazało za największy problem społeczny wobec osób starszych problem z dojazdem do lekarza;
- 16% respondentów wskazało problemy zdrowotne osób starszych;
- 14% ankietowanych wskazało brak zagospodarowania wolnego czasu dla osób w wieku produkcyjnym;
- 12% brak zajęć, kontaktów z ludźmi w tym samym wieku;
- 11% niewystarczający zakres usług opiekuńczych;
- 11% samotność, izolacja;
- 8% niepełnosprawność;
- 4% brak organizacji imprez kulturalnych;
- 3% ograniczona zdolność do samoobsługi.

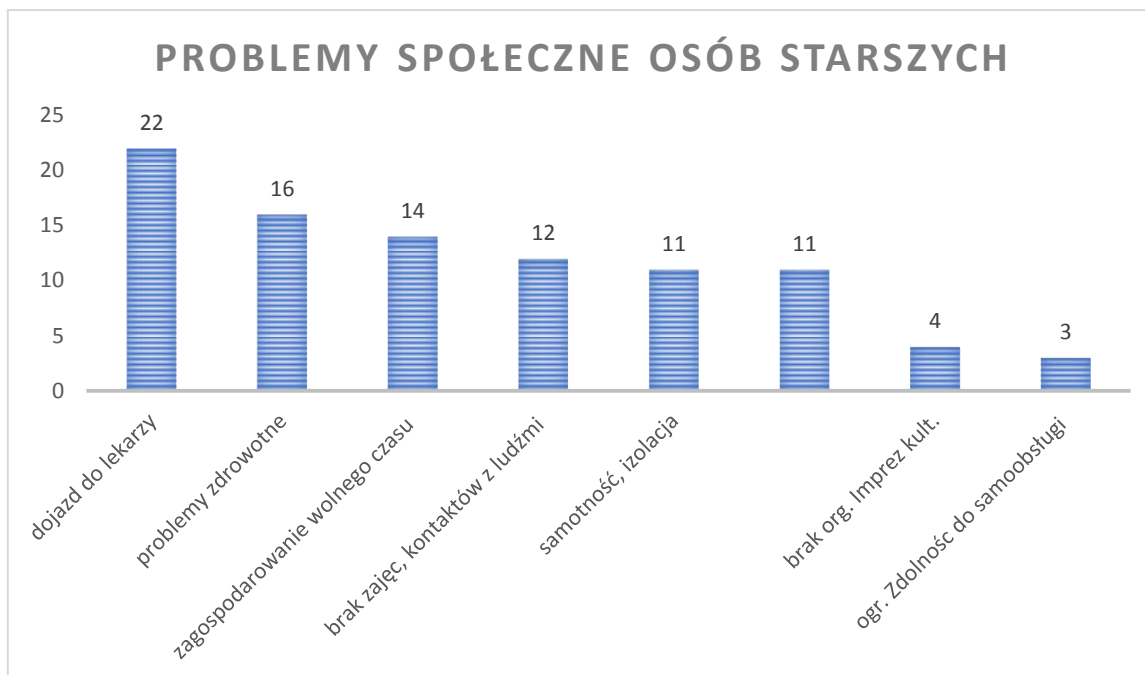

Diagram: 2.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 3: Jakie problemy społeczne wobec rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie Gminy?

- 21% alkoholizm;
- 16% bezrobocie;
- 15% rozbitcie rodzin-wyjazdy zagraniczne;
- 13% bezradność życiowa;
- 9% przemoc w rodzinie;
- 6% ubóstwo;
- 6% bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych;
- 4% niepełnosprawność;
- 4% niewydolność materialna rodzin.

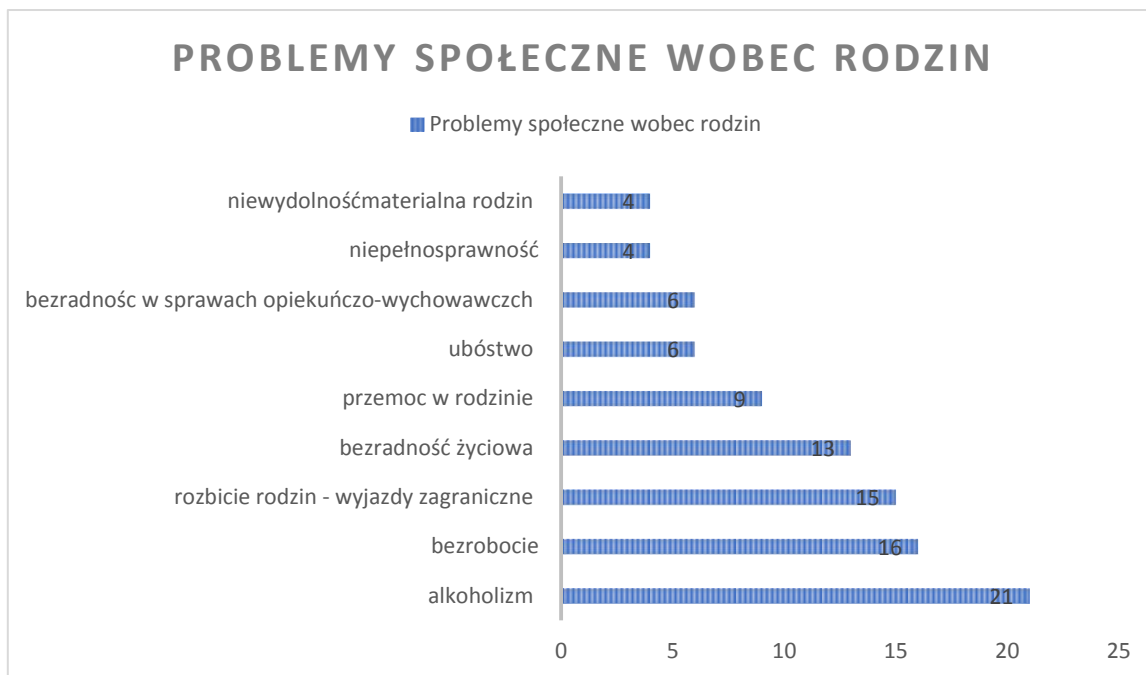

Diagram 3.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 4: Czy jest Pani/Pan za utworzeniem na terenie Gminy świetlic środowiskowych?

- 80% tak;
- 14% brak zdania;
- 6% nie.

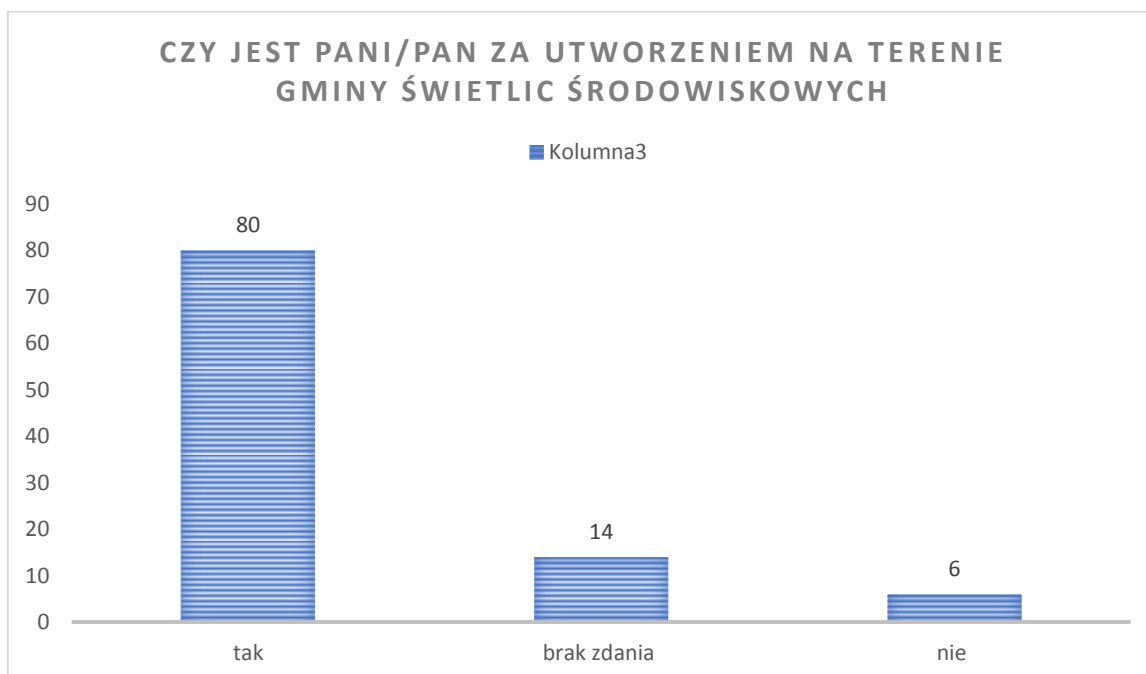

Diagram: 4.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 5: Czy Pani/Pana zdaniem na terenie Gminy jest zapotrzebowanie na świadczenie usług opiekuńczych dla osób starszych?

- 73% tak;
- 19% brak zdania;
- 8% nie.

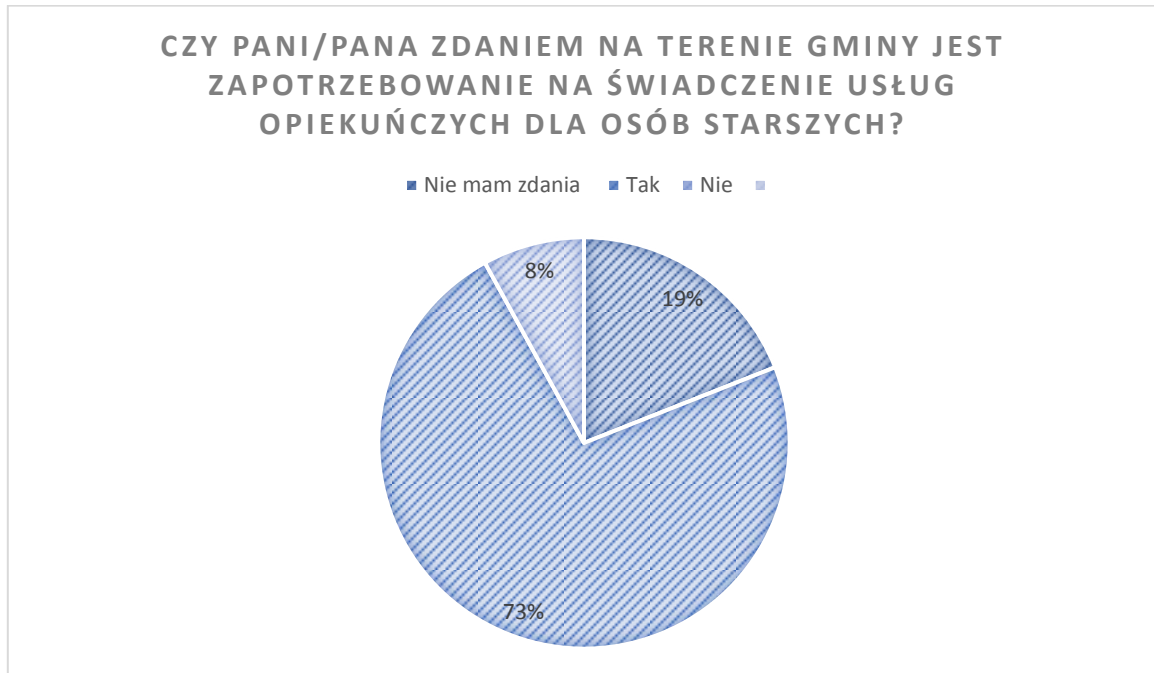

Diagram: 5.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 6: Jakie Pana/Pani zdaniem rozwiązania mogą być odpowiedzią na problemy dzieci i młodzieży?

- 18% brak odpowiedzi/nie wiem;
- 15% stworzenie miejsca do spotkań;
- 14% swobodny dostęp do świetlic wiejskich/ utworzenie świetlic środowiskowych;
- 11% organizacja półkolonii dla dzieci i młodzieży;
- 10% organizacja czasu wolnego po szkole dla dzieci i młodzieży;
- 7% przygotowanie bazy sportowej, organizacja wydarzeń sportowych;
- 5% organizacja zajęć z psychologiem/pedagogiem;
- 4% organizacja imprez integracyjno-kulturalnych;
- 4% wybudowanie placów zabaw;
- 2% utworzenie żłobka działającego 8h dziennie.

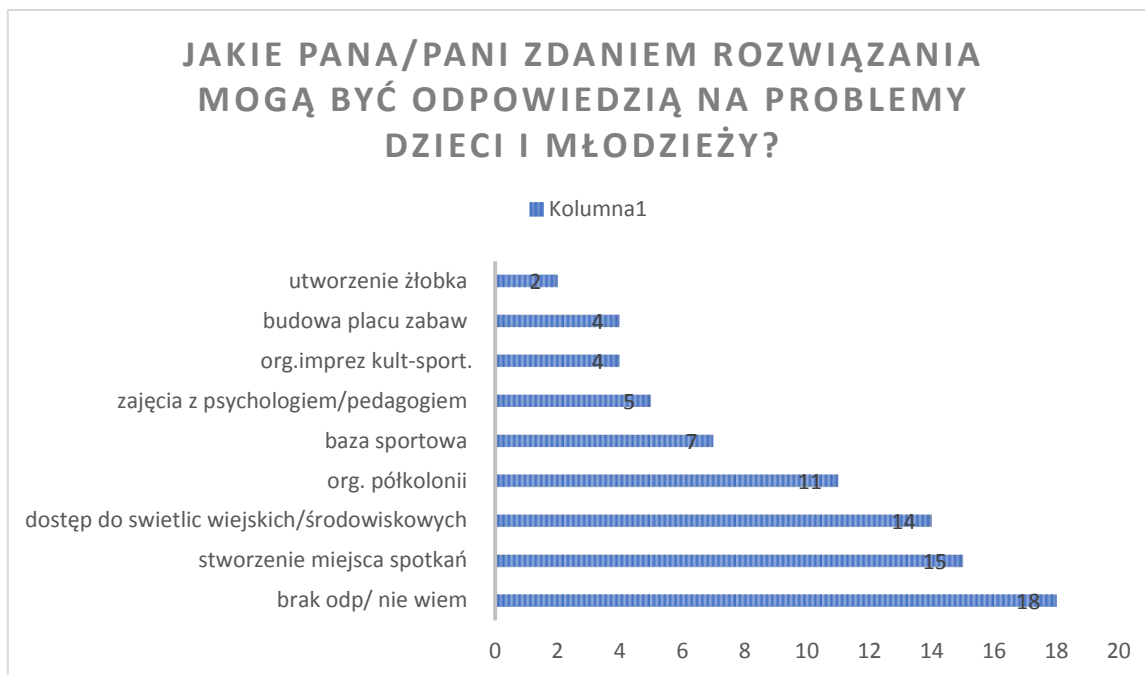

Diagram: 6.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 7: Jakie Pani/Pana zdaniem rozwiązania mogą być odpowiedzią na problemy osób starszych?

- 41% aktywizacja klubu seniora;
- 32% brak odpowiedzi;
- 7% poprawa dostępu do lekarzy specjalistów;
- 7% zajęcia rehabilitacyjne;
- 3% działanie opieki środowiskowej;
- 3% warsztaty.

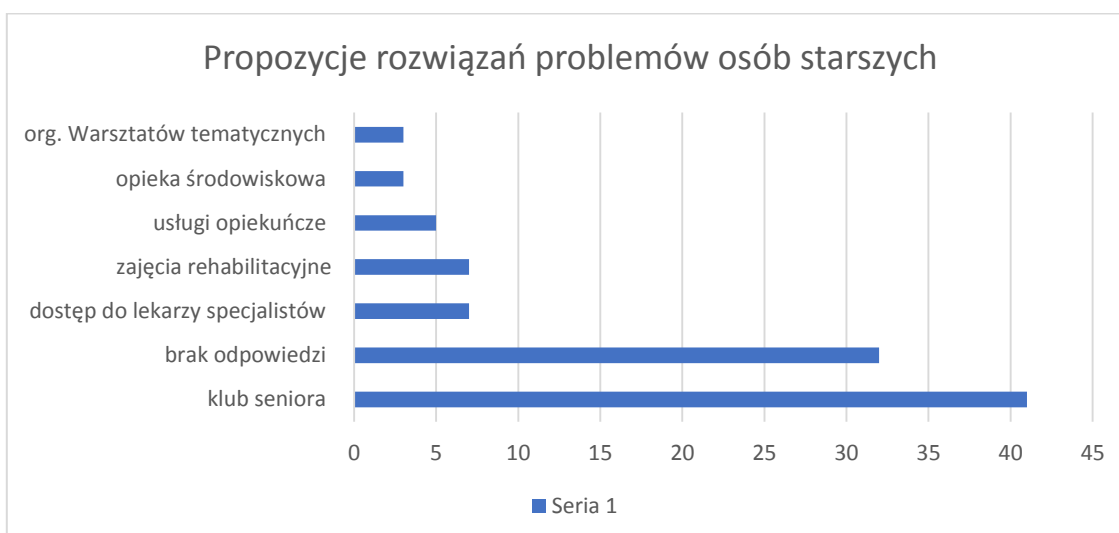

Diagram: 7.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 8: Jakie Pani/Pana zdaniem rozwiązania mogą być odpowiedzią na problemy rodzin?

- 37% brak odpowiedzi/nie wiem;
- 26% tworzenie nowych miejsc pracy;
- 16% opieka specjalistyczna/organizacja spotkań z psychologiem;
- 9% spotkania integracyjne rodzin z dziećmi;
- 7% tworzenie miejsc opieki dla małych dzieci.

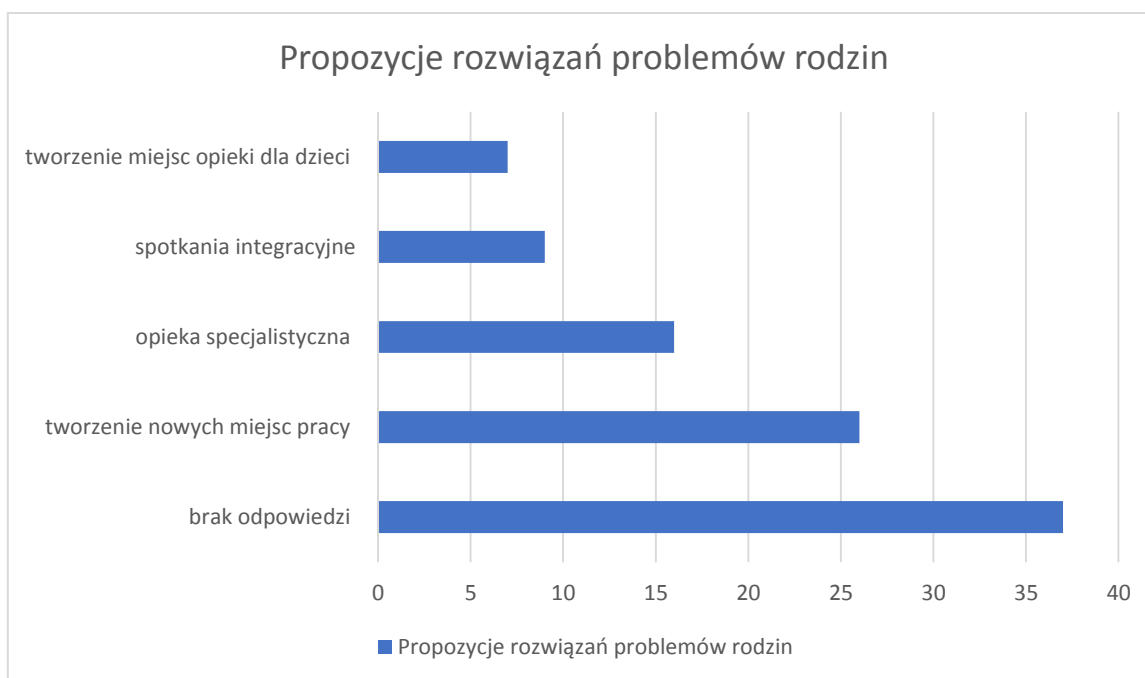

Diagram: 8.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 9: Czy Pani/Pana zdaniem dostępność do poradni specjalistycznych na terenie Gminy jest zadowalająca?

- 78% nie;
- 11% tak;
- 11% nie mam zdania.

Respondenci najczęściej wymieniali ograniczony dostęp do poradni ginekologicznej, okulistycznej, stomatologicznej, psychologicznej. Zły stan techniczny gabinetów. Brak dostępu do opieki kardiologicznej.

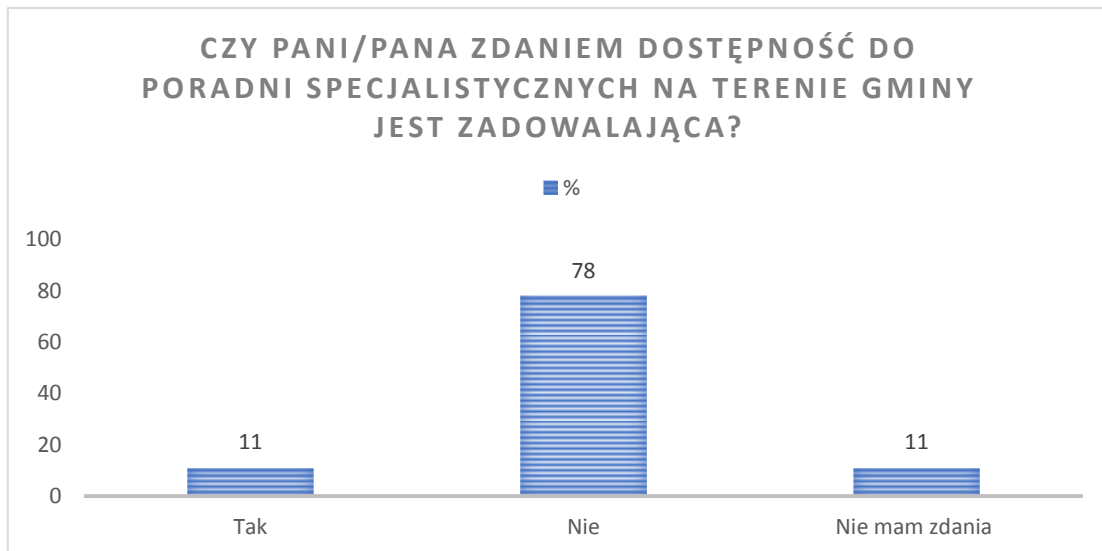

Diagram: 9.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 10: Jakie Pani/Pana zdaniem są najbardziej skuteczne działania mające wpływ na rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie?

- 25% szerzenie oświaty w tym zakresie (kształtowanie świadomości) wśród dzieci, młodzieży i dorosłych;
- 17% organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży;
- 14% organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych;
- 13% zapewnienie w każdej szkole pomocy psychologa i pedagoga;
- 12% udzielanie pomocy (w tym również prawnej).
- 2% brak odpowiedzi

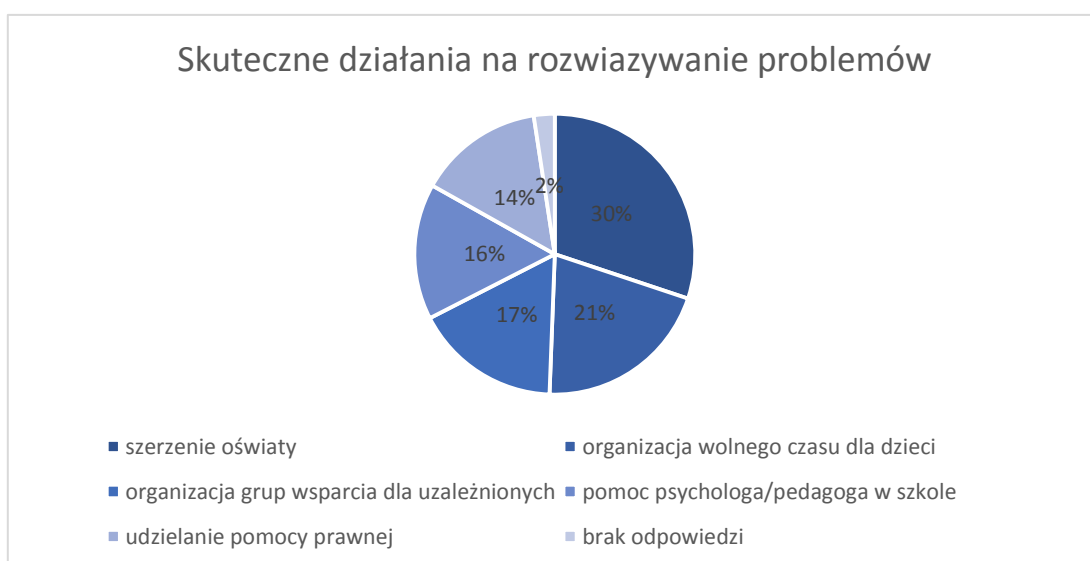

Diagram: 10.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 11: Czy Pani/Pana zdaniem na terenie Gminy powinny być prowadzone kursy i szkolenia dla dorosłych?

- 67% tak;
- 32% nie mam zdania.

Ankietowani wymieniali głównie potrzebę organizacji kursów zawodowych (informatyczne, krawieckie, kulinarne, językowe itp.)

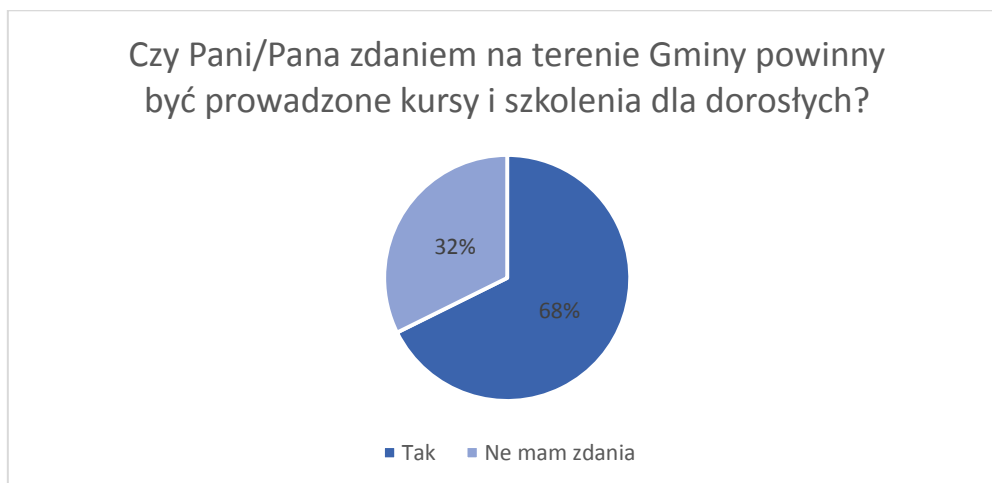

Diagram: 11.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 12: Czy jest Pani/Pan za prowadzeniem działań angażujących społeczność lokalną do wspólnego rozwiązywania problemów?

- 56% tak;
- 35% nie mam zdania;
- 8% nie.

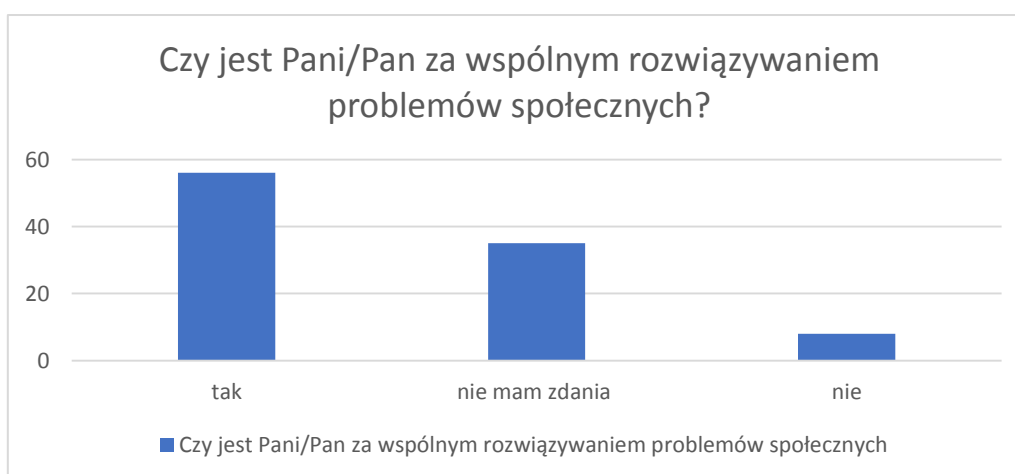

Diagram: 12.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 13: Jakiego Pana/Pani zdaniem należałoby podjąć działania w celu poprawy życia mieszkańców Gminy?

- 30% przeciwdziałanie społecznej bierności, kierowanie działań na aktywizację zawodową podopiecznych;
- 28% Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, oraz uzależnionych;
- 25% wzmocnienie pomocy niematerialnej (doradztwo, pomoc psychologiczna i prawna);
- 15% rozszerzenie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

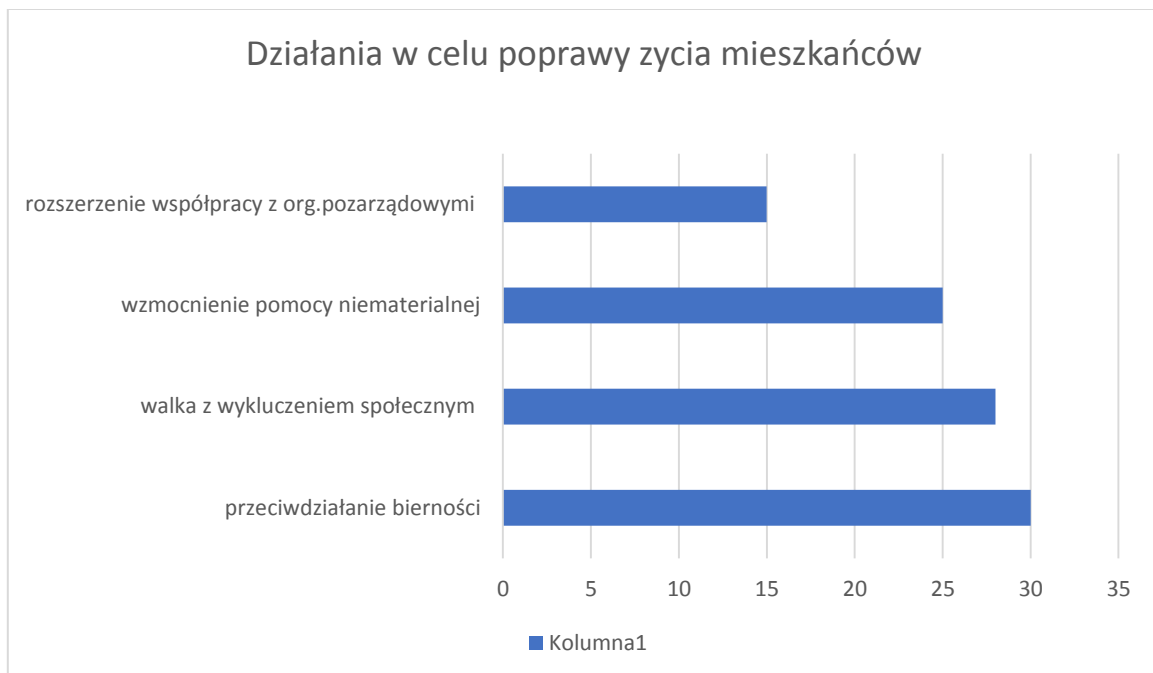

Diagram: 13.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 14: Jakiego działania Gminy mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązywanie problemów społecznych?

- 23% pozyskiwanie środków unijnych na kwestie społeczne;
- 21% organizowanie kursów i szkoleń dla osób poszukujących pracy;
- 14% działania na rzecz aktywizacji społeczności gminy/wsi;
- 13% wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne;
- 9% profilaktyka;
- 8% zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych;
- 4% ściślejsza współpraca z sąsiadującymi gminami w zakresie polityki społecznej.

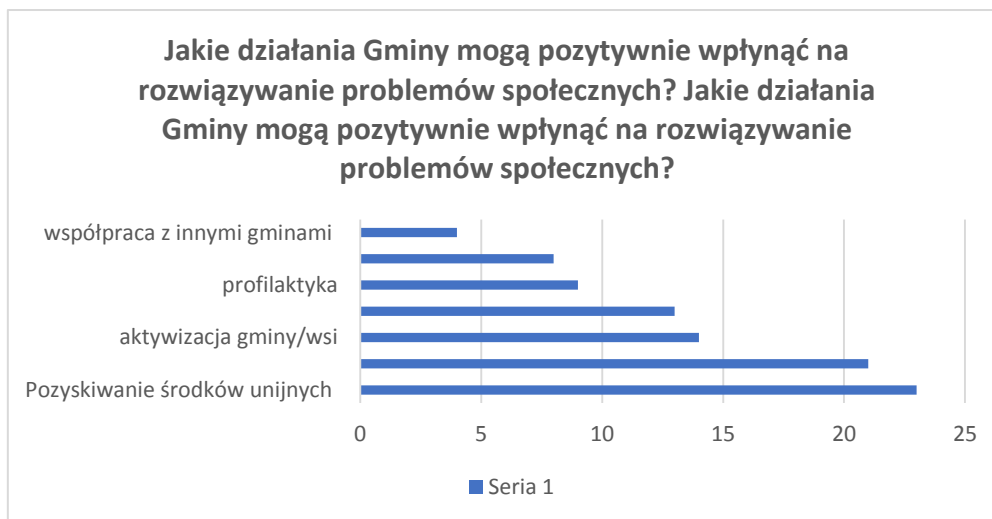

Diagram: 14.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 15: Co Pani/Pana zdaniem Gmina powinna osiągnąć w zakresie ładu społecznego? Jaki cel sobie w tym zakresie postawić?

- 33% integracja społeczności lokalnej;
- 22% poprawa warunków życia mieszkańców;
- 17% Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- 13% tworzenie warunków ku temu by „każdy brał swoje życie w swoje ręce”;
- 7% wzmocnienie oraz podniesienie sprawności działalności różnych instytucji w gminie;
- 6% wielofunkcyjny rozwój gospodarczy i społeczny.

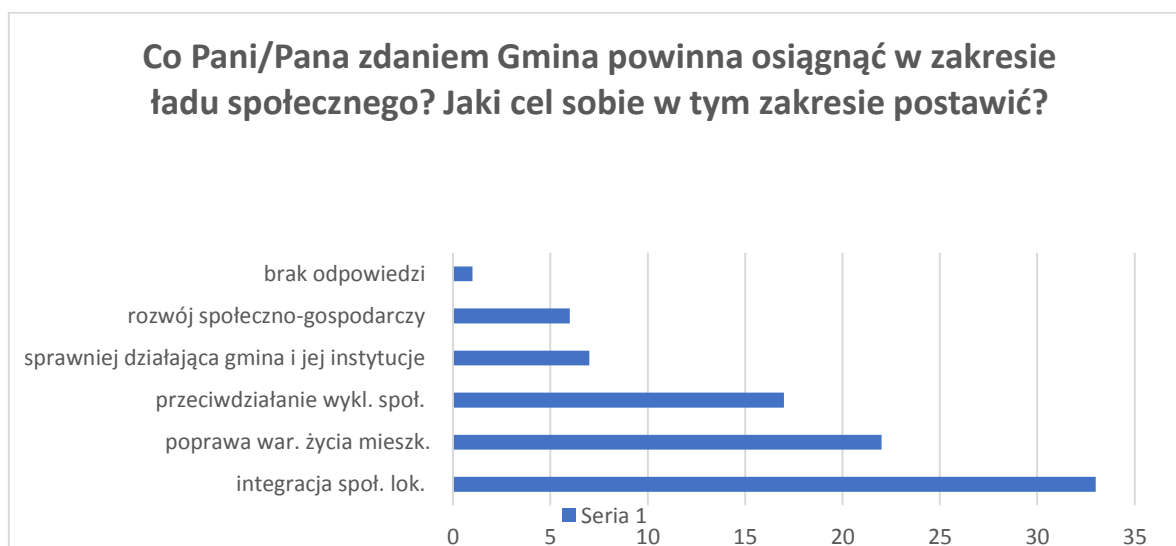

Diagram: 15.

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowanie ankiet w obszarze pomoc społeczna

Podsumowując opracowanie ankiet dotyczących pomocy społecznej warto zwrócić uwagę, że na terenie Gminy istnieje brak miejsc do spotkań, który według badanych jest największym problemem wobec młodzieży. 22% badanych wskazało że największy problem społeczny dla osób starszych to problem z dojazdem do lekarza, 73% respondentów wskazuje potrzebę udzielania świadczeń opiekuńczych dla osób starszych. Wyraźna jest też potrzeba aktywizacji klubu seniora. W odniesieniu do rodzin respondenci wskazywali jako największy problem społeczny alkoholizm, rozbiecie rodzin spowodowanych wyjazdami do pracy rodziców, powstaje zjawisko tzw. eurosierot kolejnym problemem w rodzinach jest bezrobocie. 80% badanych wskazuje potrzebę utworzenia na terenie gminy świetlic środowiskowych, nowych miejsc pracy, miejsc opieki dla dzieci. Alarmującym wskaźnikiem jest to, że prawie 80% badanych uważa że na terenie gminy dostępność do poradni specjalistycznych jest niezadowalająca. 67% badanych uważa, że na terenie gminy powinny być prowadzone kursy i szkolenia dla dorosłych, między innymi szkolenia zawodowe, językowe itp. 30% respondentów na pytanie jakie należałby podjąć działania w celu poprawy życia mieszkańców Gminy wskazuje że przeciwdziałanie społecznej bierności, kierowanie działań na aktywizację zawodową podopiecznych może poprawić jakość życia mieszkańców gminy. Respondenci uważają, że pozyskiwanie środków unijnych na kwestie społeczne mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązywanie problemów społecznych.

Wyniki ankiet w obszarze edukacja.

W związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Grzegorzew przygotowano ankiety dla mieszkańców gminy. Celem badania było poznanie opinii społeczności lokalnej na temat edukacji i wychowania mieszkańców gminy, pozwoli to na określenie potrzeb i wskazanie problemów związanych z wychowaniem i kształceniem młodych mieszkańców gminy. Opracowanie opisanej powyżej ankiety w znaczny sposób pomoże w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Grzegorzew.

Ankieta składała się z 19 pytań. W badaniu wzięło udział 40 respondentów.

Pytanie 1: Jak ocenia Pani/Pan aktualny poziom bezpieczeństwa w szkole?

- 77% uznało, że poziom bezpieczeństwa w szkole klasyfikuje się na bardzo wysokim poziomie;
- 22% za bardzo dobre.

JAK OCENIA PANI/PAN AKTUALNY POZIOM BEZPIECZEŃSTWA W SZKOLE?

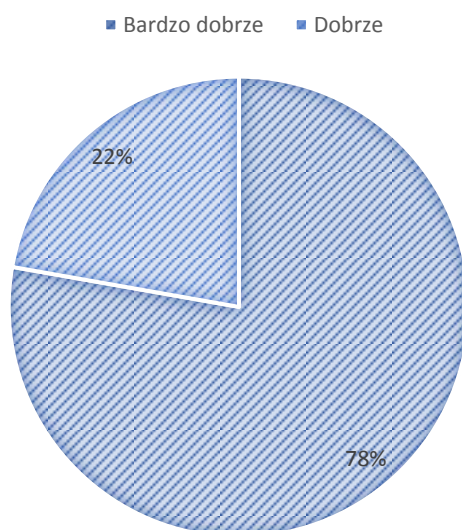

Diagram: 16.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 2: Czy uczniowie zgłaszali jakiegokolwiek wypadki agresji i próby zastraszania lub wymuszenia?

- 90% odpowiedziało „nie” ;
- 10% badanych potwierdziło, że uczniowie zgłaszali sytuacje agresywne w szkole, między innymi: groźby, ubliżanie, pobicia.

CZY UCZNIOWIE ZGŁASZALI JAKIEKOLWIEK WYPADKI AGRESJI I PRÓBY ZASTRASZANIA LUB WYMUSZENIA

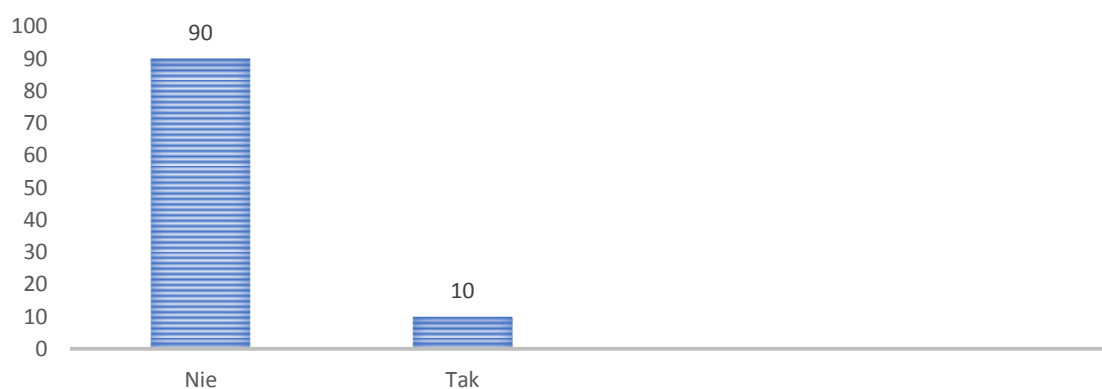

Diagram: 17.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 3: Jak ocenia Pani/Pan jakość przygotowania uczniów do egzaminów zewnętrznych?

- 50% dobrze;
- 25% mogłoby być lepiej;
- 25% bardzo dobrze;

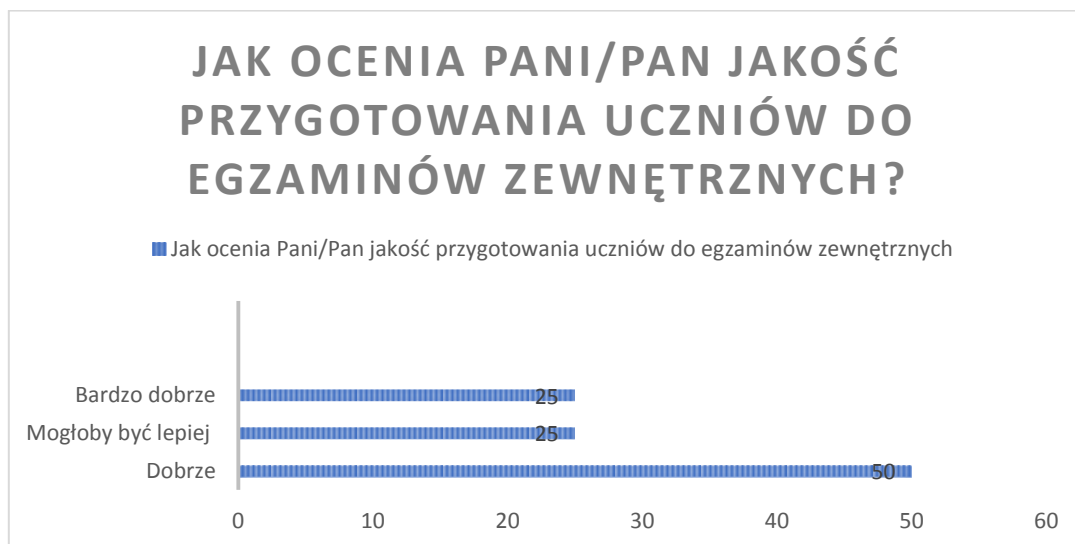

Diagram: 18.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 4: Czy wyniki egzaminów zewnętrznych są dla Pani/Pana

- 45% zbieżne z ocenianiem wewnętrznym;
- 27% satysfakcjonujące;
- 25% zgodne z oczekiwaniami.

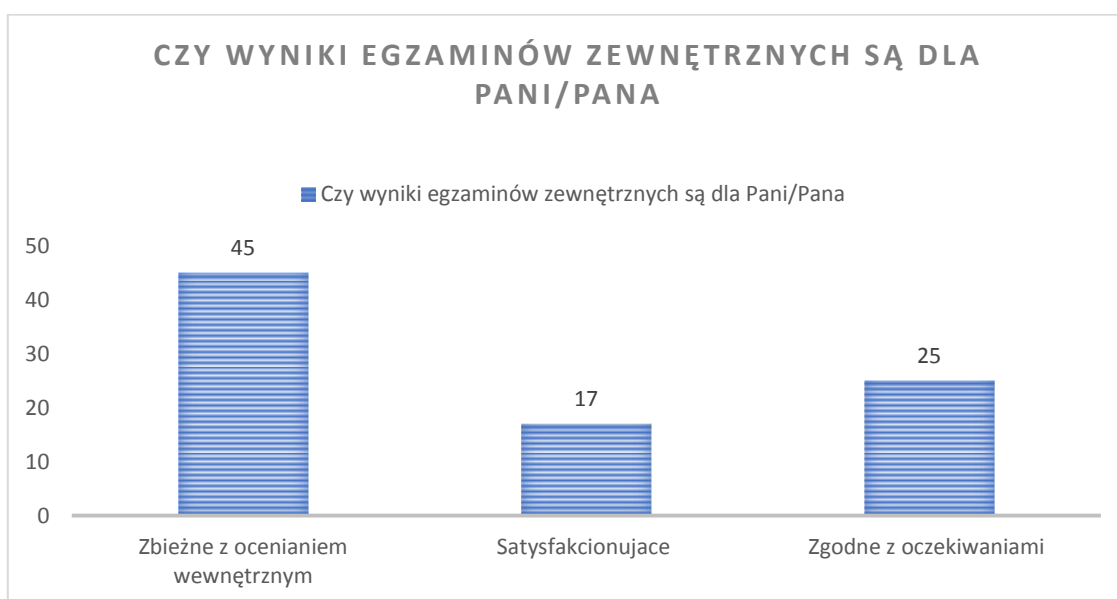

Diagram: 19.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 5: Czy Pani/Pana zdaniem Gmina Grzegorzew jest dobrze przygotowana do nadchodzącej reformy edukacji?

- 57% nie ma zdania;
- 32% udzieliło odpowiedzi „tak”;
- 10% ma negatywny stosunek do stanu przygotowań Gminy.

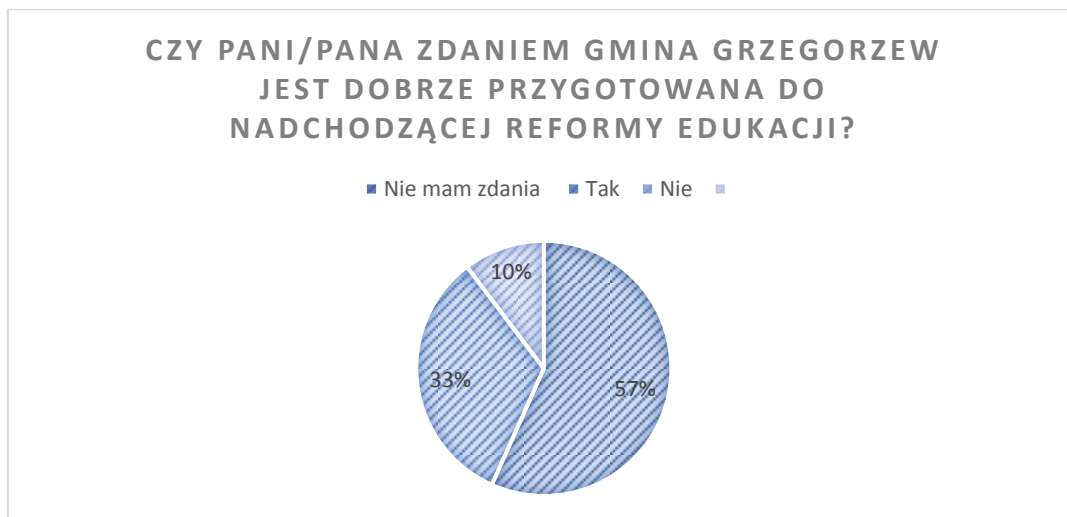

Diagram: 20.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 6: Jak Pani/Pan ocenia placówkę szkolną, w której Pani/Pan pracuje?

- 57% respondentów uważa, że placówki, w których pracują posiadają wysoki poziom nauczania;
- 43% respondentów uważa, że placówki, w których pracują posiadają średni poziom nauczania.

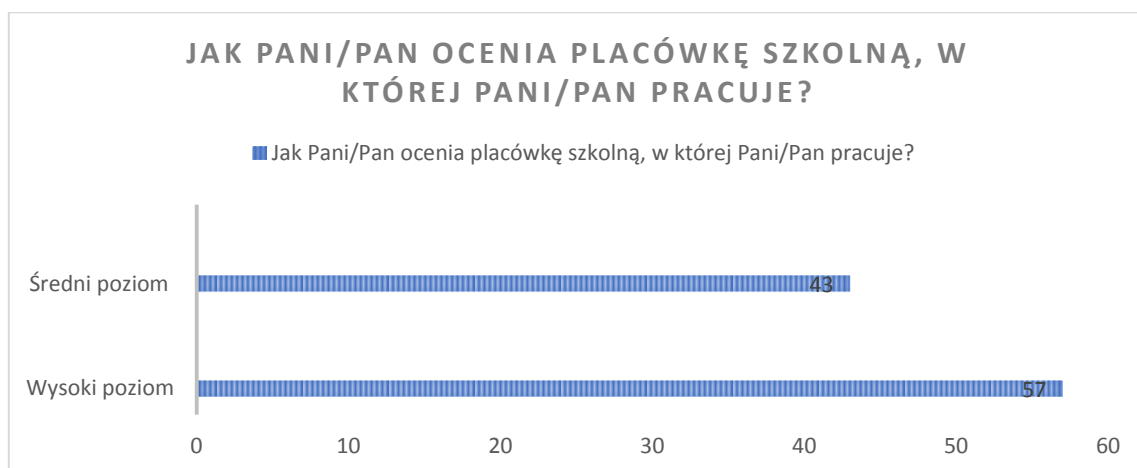

Diagram: 21.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 7: Czy Pani/Pana zdaniem stan wyposażenia sal lekcyjnych odpowiada Pańskim potrzebom?

- 45% respondentów udzieliło odpowiedzi „TAK”;
- 37% respondentów udzieliło odpowiedzi „W STOPNIU OGRANICZONYM”;
- 17% respondentów udzieliło odpowiedzi „NIE”.

Diagram: 22.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 8: Czy Pani/Pana zdaniem doskonalenie zawodowe (szkolenia dla nauczycieli) są organizowane w wystarczającej ilości?

- 67% tak;
- 32% nie.

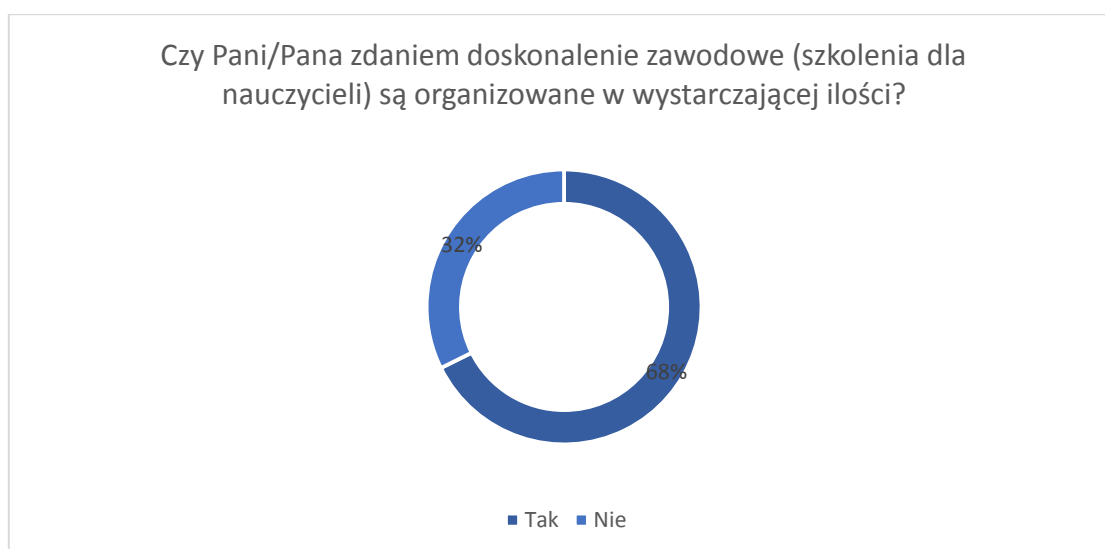

Diagram: 23.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 9: Czy liczebność klas jest odpowiednia?

- 67% respondentów uważa, że liczba uczniów przypadająca na jedna klasę jest odpowiednia

- 25% badanych uważa że liczba osób przypadająca na klasę przeszkadza w prawidłowym przeprowadzeniu zajęć dydaktycznych;0
- 7% badanych nie ma zdania.

Diagram: 24.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 10: Czy diagnozuje Pani/Pan potrzeby i możliwości edukacyjne uczniów? .

- 95% respondentów diagnozuje potrzeby i możliwości edukacyjne uczniów;
- 5% badanych udzieliło odpowiedzi „NIE”.

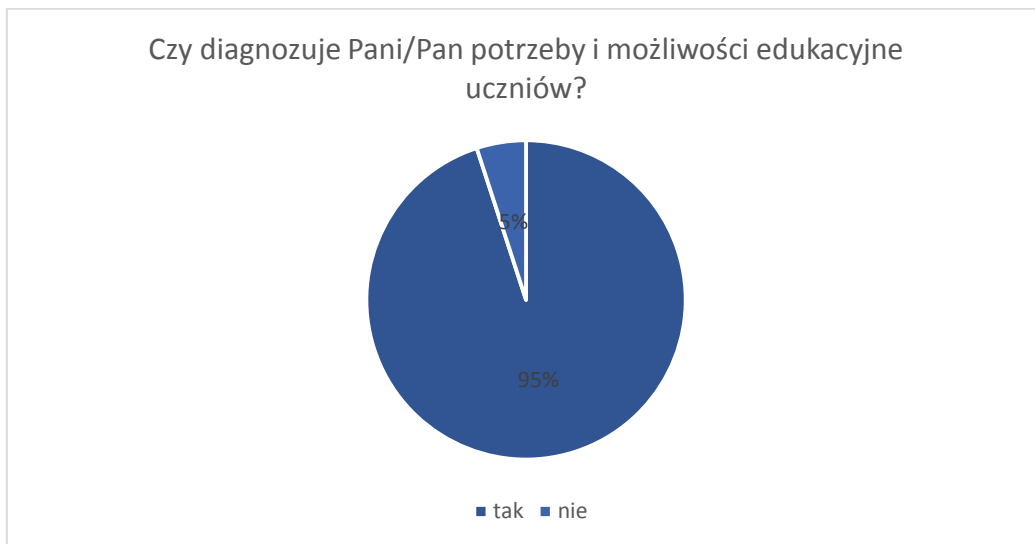

Diagram: 25.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 11. Jakie inne problemy dostrzega Pani/Pan na terenie placówki edukacyjnej?

Respondenci w pytaniu opisowym udzieli następujących odpowiedzi:

- Zbyt mała ilość środków finansowych przeznaczanych na funkcjonowanie placówki edukacyjnej;
- Słaby przepływ informacji;

- Brak Sali gimnastycznej, szatni;
- Mała ilość zajęć dodatkowych dla uczniów;
- Mała ilość materiałów dydaktycznych w salach lekcyjnych;
- Mała ilość sal lekcyjnych;
- Nie przystosowanie budynków do czasów obecnych – zbyt ciasne korytarze.

Pytanie 12: Oceń swoje relacje w skali od 1-6

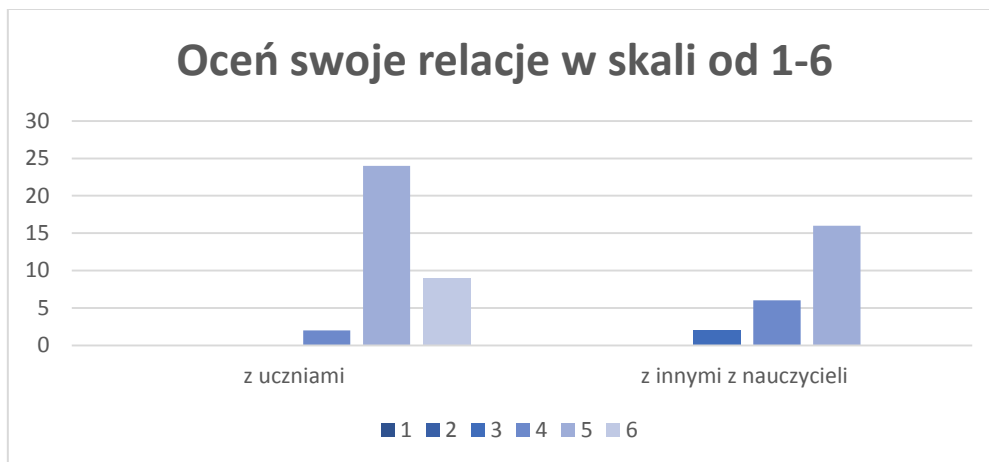

Diagram: 26.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 13: Czy kiedykolwiek przeciwdziałała Pani/ przeciwdziałał Pan:

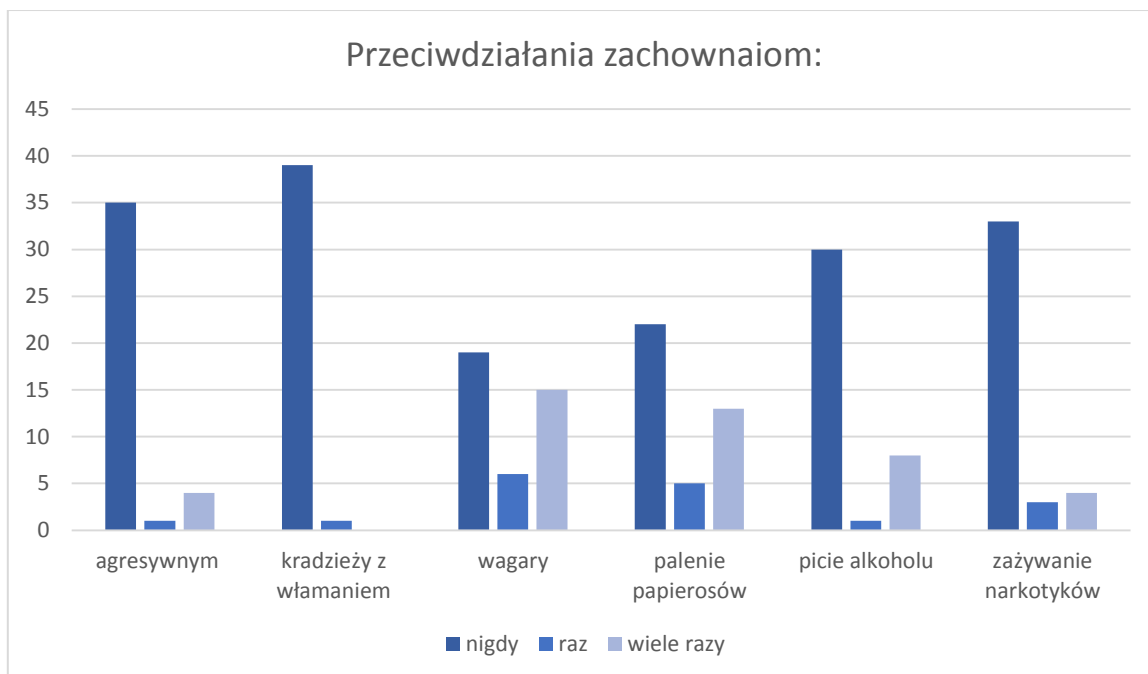

Diagram: 27.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 14: Czy jest Pani/Pan zadowolony/a ze współpracy z rodzicami?

- 65% raczej tak;
- 30% tak;
- 5% nie.

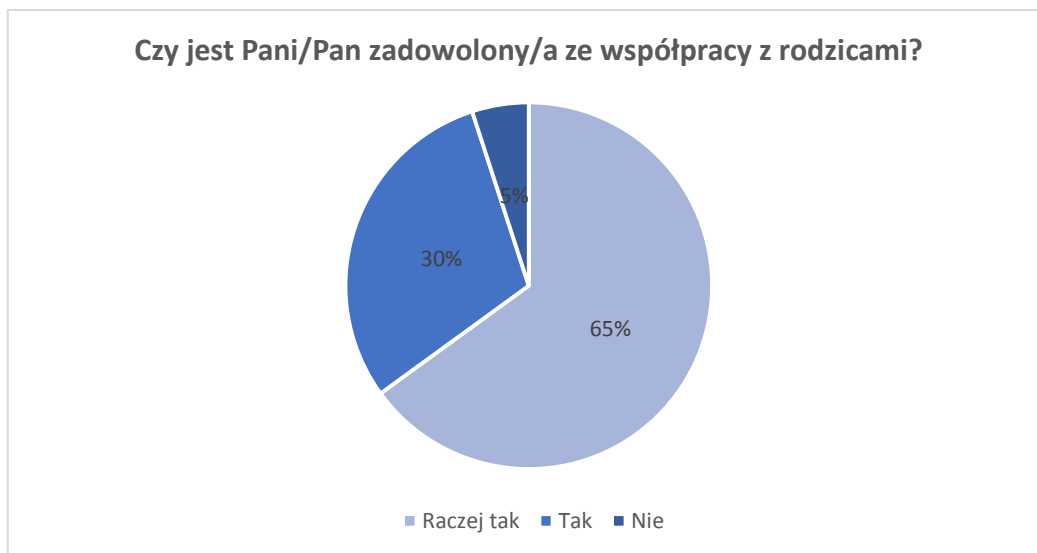

Diagram: 28.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 15: Czy liczba zebrań klasowych i innych spotkań z rodzicami jest?

Na pytanie o liczbę zebrań klasowych i innych spotkań z rodzicami 100% respondentów (40 os.) odpowiedziało, że liczba takich aktywności jest wystarczająca.

Diagram: 29.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 16: Czy Pani/Pana zdaniem rodzic (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

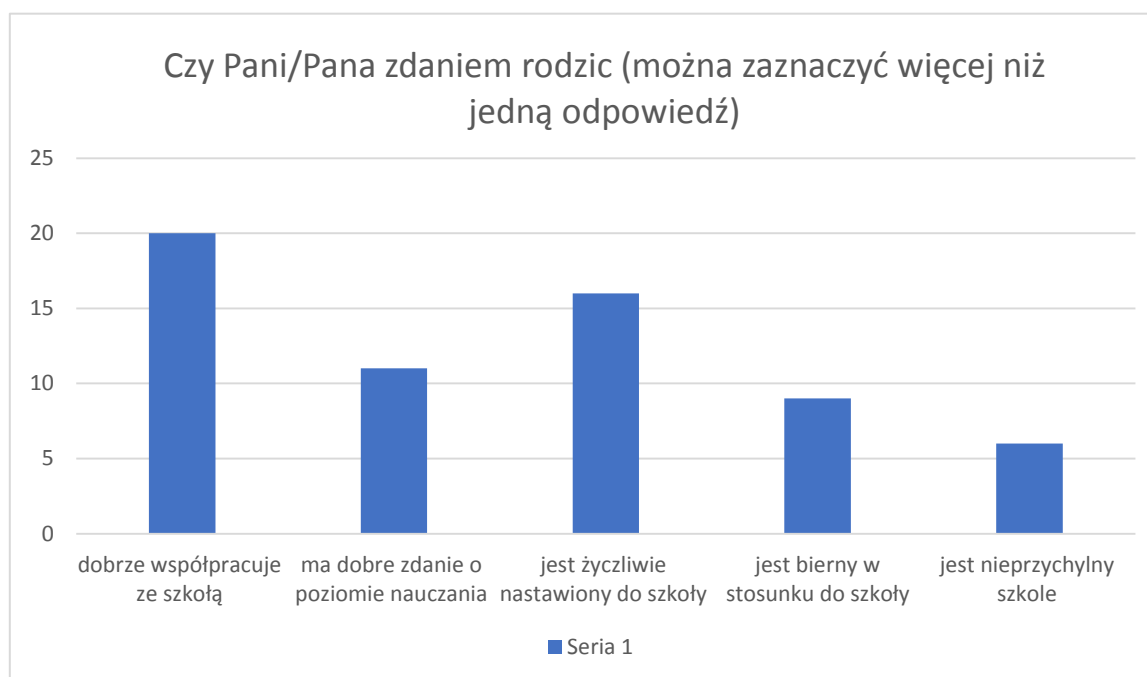

Diagram: 30.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 17: Czy rodzice są zaangażowani w życie szkoły/klasy?

Respondenci w pytaniu opisowym udzieli następujących odpowiedzi:

- są raczej bierni w stosunku do szkoły;
- dobrze współpracują ze szkołą, są aktywni;
- mają raczej złe zdanie o poziomie nauczania;
- mają dobre zdanie o poziomie nauczania
- są nieprzychylni szkole;
- są życzliwie nastawieni do szkoły;

Pytanie 18. W jakim stopniu rodzice wspierają nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych?

- 85% badanych wskazuje, że rodzice kontaktują się z nauczycielami, podejmują współpracę (np. z pedagogiem),
- 15% respondentów odpowiedziało, że rodzice nie wykazują żadnej inicjatywy

Diagram: 31.

Źródło: Opracowanie własne.

Pytanie 19: W jakim stopniu rodzice wspomagają nauczycieli w realizacji zadań dydaktycznych?

Na pytanie „W jakim stopniu rodzice wspomagają nauczycieli w realizacji zadań dydaktycznych?”

Respondenci odpowiedzieli następująco:

- 42% czuwa nad postępami w nauce dziecka
- 32% kontroluje odrabianie przez dziecko prac domowych;
- 26% w niewielkim stopniu lub w ogóle.

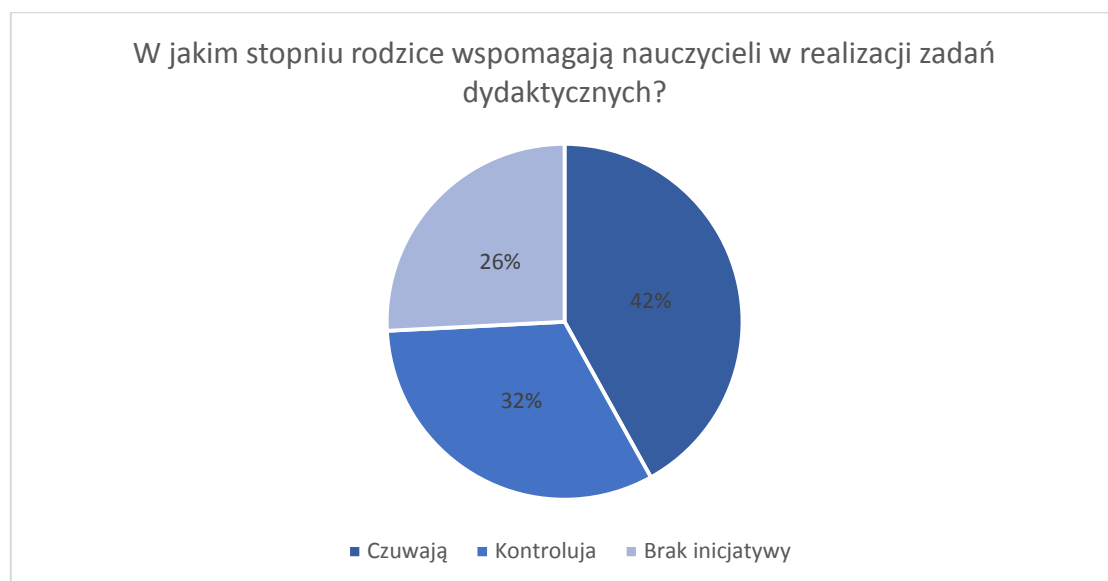

Diagram: 32.

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowanie ankiet w obszarze edukacja

Na podstawie odpowiedzi do ankiet sprawdzających sektor edukacji w gminie Grzegorzew można stwierdzić, iż ogólny stan działania szkół i innych placówek świadczących usługi związane z edukacją jest dobry. Aż 77% badanych uznało, że poziom bezpieczeństwa w szkole klasyfikuje się na bardzo wysokim poziomie, według 90% respondentów nie zgłaszali jakiegokolwiek wypadków, agresji i prób zastraszania lub wymuszenia. 50% badanych uważa że jakość przygotowania uczniów do egzaminów zewnętrznych klasyfikuje się na dobrym poziomie a 45% badanych uważa, że wyniki egzaminów zewnętrznych są zbieżne z ocenianiem wewnętrznym. Prawie 60% badanych nie ma zdania, czy Gmina Grzegorzew jest dobrze przygotowana do reformy edukacji. Respondenci wskazują, że placówki edukacyjne legitymują się wysokim i średnim poziomem a sale lekcyjne odpowiadają potrzebom 46% badanych nauczycieli. Prawie 70% badanych uważa, że doskonalenie zawodowe (szkolenia dla nauczycieli) są organizowane w wystarczającej ilości a liczebność klas jest odpowiednia. Jeżeli chodzi o problemy dostrzegane na terenie placówki wyróżnia się między innymi: zbyt małą ilość środków finansowych przeznaczanych na funkcjonowanie placówek edukacyjnych, słaby przepływ informacji, brak sali gimnastycznej, szatni, mała ilość zajęć dodatkowych dla uczniów. Nauczyciele generalnie żyją w dobrych relacjach z uczniami oraz innymi współpracownikami. Sporadycznie zdarza się przeciwdziałać zażywaniu narkotyków, piciu alkoholu, paleniu papierosów, wagarom, kradzież, zachowaniem agresywnym. Współpraca z rodzicami klasyfikuje się na wysokim poziomie a ilość zebrań z rodzicami jest zadowalająca.

II.5 Prognoza problemów społecznych

Należy także spodziewać się wzrostu liczby osób w wieku senioralnym i w związku z tym konieczność modernizacji infrastruktury już istniejącej oraz powstawanie nowych ośrodków - szczególnie z obszaru opieki adresowanych do tej grupy wiekowej. W perspektywie roku 2025 liczba osób w wieku senioralnym będzie systematycznie wzrastała. Należy podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku senioralnym. W zakresie opieki decydujące o możliwości jak najdłuższego przebywania w dotychczasowym środowisku będą rozwinięte usługi opiekuńcze oraz ośrodki wsparcia dziennego. Osoba, która z powodu stanu zdrowia, nie może przebywać w miejscu zamieszkania winna trafić do placówki całodobowej dostosowanej do jej indywidualnych potrzeb.

W obszarze aktywizacji należy zadbać o wyrównanie dostępu do usług społecznych, np. klubów, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Uwaga powinna koncentrować się nie tylko na pomocy dla samych seniorów, ale także ich rodzin. Rozwijające się wraz w wydłużającym

się życiem choroby otępienie, np. choroba Alzheimera, będą skutecznie ograniczały wydolność opiekuńczą rodzin.

Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta liczba osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą, konieczna jest zatem polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi jeżeli chodzi o ich edukację i aktywny udział w społeczeństwie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa, oraz budowa dla tej grupy osób systemu wsparcia.

Przy wzrastającej liczbie osób niepełnosprawnych należy zadbać o indywidualizację rozwoju dla osób pozostających w wieku aktywności zawodowej i indywidualizowaną rehabilitację. Wzrastająca systematycznie liczba osób niepełnosprawnych wymaga dostosowania gminy do potrzeb tej grupy, co oznacza systematyczne diagnozowanie potrzeb tej grupy oraz inwentaryzację istniejących barier nie tylko architektonicznych ale także mentalnych.

System opieki nad dzieckiem pozbawionym właściwej opieki rodziców winien dalej rozwijać się zgodnie z potrzebami społecznymi, czyli m.in. proponować działania profilaktyczne i osłonowe dla rodzin niewydolnych wychowawczo, tak by jak najdłużej utrzymać dziecko w środowisku rodzinnym. W sytuacji, w której dziecko musi opuścić dom rodzinny, winno mu się zapewnić rodzinną opiekę zastępczą i nadal pracować z rodziną, by umożliwić dziecku powrót do niej.

Mając na uwadze aktualne tendencje społeczne należy założyć, że do roku 2025 nadal problemem społecznym będzie rozpad rodzin i opieka nad dzieckiem pozbawionym rodziny. Kryzys rodziny przekładający się na upośledzenie jej funkcji wychowawczych winien zaktywizować system pomocy społecznej do aktywności szczególnie w rozwoju pracy socjalnej oraz asystentury rodzin. Wzmacnianie rodziny, wraz z rozwojem atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego adresowanych do dzieci i młodzieży, winno przełożyć się na ograniczenie rozwoju zachowań patologicznych.

Zważywszy na sytuację społeczno-gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezdomności w perspektywie do roku 2025 może wzrastać, stąd konieczne są działania uprzedzające te sytuacje. W najbliższych latach należy upowszechniać aktywne formy pomocy społecznej m.in. poprzez rozwój kontraktów socjalnych jako instrumentów motywujących klientów do nieustannego poszukiwania wyjścia z trudnej sytuacji życiowej.

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały, można zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu

wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Na brak pracy narażone są przede wszystkim:

- osoby o niższym poziomie wykształcenia,
- kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy,
- młodzież wkraczająca na rynek pracy bez lub ze skromnym doświadczeniem zawodowym,
- osoby, które przekroczyły 45-50. rok życia.

W perspektywie do roku 2025 poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Wysiłki winny skoncentrować się w tym okresie na rozwoju form zatrudnienia jakie stwarza ekonomia społeczna, w szczególności spółdzielczość socjalna, kluby i centra integracji społecznej. Rozbudowa tego typu infrastruktury winna przynieść ograniczenie skutków bezrobocia w grupach szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Szeroka współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych podnosi skuteczność funkcjonowania systemu działającego na rzecz rozwiązywania kwestii uzależnień. Obecność profilaktyki w szkołach, dobrze funkcjonującego leczenia odwykowego oraz wielu wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych i kościelnych stwarzają szansę na sukcesywne ograniczanie rozmiarów i dotkliwości problemów związanych z uzależnieniami.

W perspektywie 2025 roku, o ile sama skala uzależnień może nie ulegać specjalnym zmianom, o tyle dzięki działalności informacyjnej i promocyjnej realizowanej przez samorząd lokalny i projekty ogólnokrajowe, należy założyć wzrost świadomości mieszkańców gminy w zakresie uzależnień. Obniżający się natomiast wiek inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży sprawia, że grupa ta winna być objęta szczególnym oddziaływaniem profilaktycznym i leczniczym. Sytuacja ta może skutkować zwiększonym zapotrzebowaniem na infrastrukturę leczniczą i odwykową. W kontekście ww. działań ważne na najbliższe lata są nie tylko programy profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem zażywaniu alkoholu, ale także narkotyków.

II.6 Analiza SWOT

Planowanie strategiczne posiada swoje specyficzne instrumenty z zakresu analizy strategicznej, które są wykorzystywane do konstrukcji diagnozy w strategii rozwiązywania problemów społecznych. Analiza SWOT jest postępowaniem badawczym spełniającym najważniejsze funkcje diagnostyczne, pozwala na ocenę całości ale jednocześnie wskazuje na słabe punkty systemu, które z czasem można przełożyć na konkretne rozwiązania. Zakres analizy jest odnoszony zarówno do czynników wewnętrznych jak i szeroko rozumianej rzeczywistości zewnętrznej. W procesie tej analizy stosuje się zasadniczo dwa kryteria oceny czynników wpływających na rzeczywistość tj. rodzaj skutku rzeczywistego lub potencjalnego oddziaływania danego czynnika na organizację oraz szeroko

rozumianą lokalizację czynnika względem organizacji, stosując złożone postępowanie dyskryminacyjne uzyskuje się cztery grupy czynników, których pierwsze litery angielskich nazw składają się na nazwę metody, tzn.: mocne (*Strengths*) i słabe strony organizacji (*Weaknesses*) oraz szanse (*Opportunities*) i zagrożenia w jej otoczeniu (*Threats*).

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - korzystna lokalizacja gminy w kontekście połączeń drogowych i kolejowych; - zaangażowanie władz samorządowych rozwiązywaniem problemów społecznych; - wykształcona i kompetentna kadra; zatrudniona w systemie pomocy społecznej; - aktywne organizacje pozarządowe; - aktualne dokumenty strategiczne: Strategia Rozwoju oraz Program Rewitalizacji; - skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym; - stopniowa likwidacja barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej; - dostęp do biblioteki; - działalność klubów sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - braki kadrowe w zakresie usług opiekuńczych; - ograniczone środki finansowe w ramach pomocy społecznej; - niski poziom integracji i więzi wspólnoty mieszkańców; - niski poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy Gminy; - niski wskaźnik przedsiębiorczości; - niski poziom mobilność zawodowej mieszkańców; - niski poziom infrastruktury kulturalnej i spędzania czasu wolnego; - niska dostępność do placówek opieki zdrowotnej; - słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej i integracji społecznej; - bierna postawie klientów korzystających z usług społecznych, pasywność zachowań; - niskie zainteresowanie profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców; - niski dostęp do poradnictwa specjalistycznego; - słabo rozwinięta komunikacja autobusowa.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - duże możliwości finansowania przedsięwzięć z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej oraz edukacyjnej z UE; - realizacja rządowych programów na rzecz osób starszych i rodziny; - wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych; - moda na zdrową żywność i zdrowy styl życia; - utworzenie klas integracyjnych w szkołach i grup integracyjnych w przedszkolach. 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne tendencje demograficzne (m.in. niski poziom urodzeń, starzenie społeczeństwa); - wysokie koszty dla gminy w przypadku umieszczania osób w DPS - Wzrost poziomu patologii społecznych (alkoholizm, przemoc, bezdomność, narkomania, agresja wśród młodzieży, itp.). - ubożenie społeczeństwa, wysokie koszty utrzymania rodziny; - osłabienie więzi rodzinnych; - brak perspektyw zawodowych zwłaszcza dla ludzi młodych; - emigracja zarobkowa na skalę masową, niekorzystne tendencje w rodzinach spowodowane długookresowymi wyjazdami. - Trudności osób niepełnosprawnych z asymilacją społeczną, związane z występującymi barierami społecznymi

	i architektonicznymi. - wysokie koszty zatrudnienia pracowników i prowadzenia działalności gospodarczej; - niestabilne prawo dotyczące ochrony zdrowia;
--	---

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

III.1 Misja i wizja

Wizja to pożądaný stan przyszłości – pozytywny obraz tego, jak powinna funkcjonować cała wspólnota samorządowa, poszczególni jej mieszkańcy i ich rodziny. Wizja wyznacza zasadnicze ramy, w których mieszczą się dążenia oraz cele lokalnych władz, instytucji publicznych oraz podmiotów niepublicznych zaangażowanych w realizację Strategii.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych.

GRZEGORZEW – TO GMINA:
 - ZAPEWNIAJĄCA BEZPIECZEŃSTWO SOCJALNE
 - Z WYSOKIM POZIOMEM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ
 - OTWARTA NA DIALOG I POTRZEBY MIESZKAŃCÓW

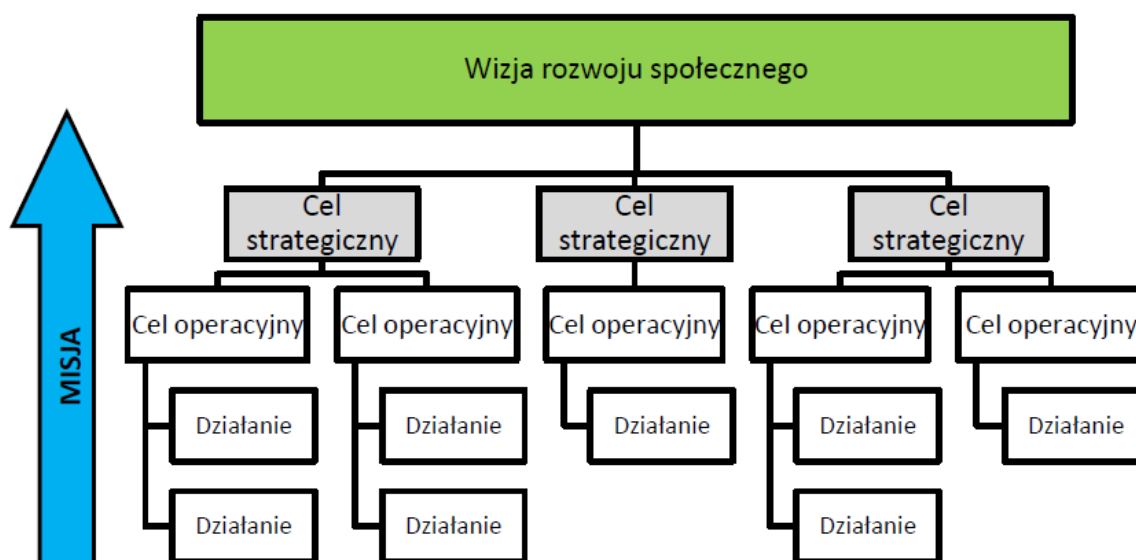
Misja to sposób urzeczywistnienia celów strategicznych i operacyjnych w zakresie pomocy społecznej umożliwiająca konsekwentną realizację kierunków działań zaplanowanych w dokumencie strategicznym.

Grzegorzew to Gmina posiadająca sprawny system wsparcia społecznego, wykorzystująca lokalny potencjał społeczny do poprawy standardów życia mieszkańców i eliminacji negatywnych zjawisk społecznych

W kontekście nakreślonej wizji rozwoju oraz misji w obszarze życia społecznego, głównym zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grzegorzewie oraz innych podmiotów działających w sferze pomocy społecznej staje się wzmacnianie znaczenia usług socjalnych oraz funkcji profilaktycznych i aktywizujących w ramach udzielanego wsparcia, w tym nowych specjalności, metod i narzędzi pracy socjalnej, przy realnym zaangażowaniu potencjału osób i rodzin doświadczających trudnych sytuacji życiowych.

III.2 Cele i kierunki działań

Systematyka planowania polityki społecznej w gminie Grzegorzew zakłada realizację siedmiu celów strategicznych odnoszących się do priorytetowych grup społecznych, wobec których powinny być podejmowane kompleksowe i interdyscyplinarne oddziaływania. Podział jest potrzebny ze względu na różnorodność potrzeb i barier, jakich doświadczają wybrane grupy, a także wielość instytucji i organizacji lokalnych zajmujących się określonymi kwestiami w oparciu o posiadane kompetencje i uprawnienia. Chodzi zatem o uporządkowanie rzeczywistości społecznej, aczkolwiek wiadomym jest, że różne problemy społeczne są ze sobą ściśle powiązane, zarówno w ujęciu indywidualnym jak i grupowym. Określona kolejność celów strategicznych nie ma zatem znaczenia hierarchicznego – każdy z nich jest równie ważny, zaś realizacja jednego celu będzie miała istotny wpływ na powodzenie we wdrażaniu pozostałych.

Ryc. 3

Źródło: Opracowanie własne.

Każdemu celowi strategicznemu przyporządkowano od trzech do czterech celów operacyjnych, które grupują stosowane metody i narzędzia według kluczowych odniesień, tzn. w jaki sposób wpływają one na poprawę sytuacji osób, rodzin lub szerszych zbiorowości. Natomiast dla każdego celu operacyjnego sformułowano listę kierunków działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia celów strategii oraz ogólnej wizji rozwoju społecznego.

Cel strategiczny	1. Poprawa zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia w tym pracy na własny rachunek oraz w sektorze ekonomii społecznej
Cel operacyjny	1.1. Zwiększanie motywacji, kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego potrzebnego na rynku pracy.

Kierunki działań	<p>1.1.1. Zapewnienie dostępu do informacji o rynku pracy, doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy i innych specjalistów świadczących wsparcie w zakresie poszukiwania pracy, przygotowania dokumentów aplikacyjnych, planowania ścieżki kariery zawodowej itp.</p> <p>1.1.2. Zapewnienie uczniom klas gimnazjalnych dostępu do doradztwa edukacyjno-zawodowego, służącego ukierunkowaniu ich wyborów zawodowych oraz ścieżki dalszego kształcenia.</p> <p>1.1.3. Realizacja programów umożliwiających mieszkańcom zdobycie nowych lub aktualizację posiadanych kwalifikacji zawodowych.</p> <p>1.1.4. Wsparcie uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia formalnego zwłaszcza przez osoby, które ukończyły szkołę na poziomie podstawowym lub gimnazjalnym.</p> <p>1.1.5. Organizacja targów pracy, giełd pracy oraz bezpośrednich spotkań z pracodawcami służących wsparciu osób bezrobotnych lub planujących zmienić pracę.</p>
Cel operacyjny	1.2. Zwiększanie potencjału lokalnej gospodarki do tworzenia nowych wysokiej jakości miejsc pracy, w tym w sektorze ekonomii społecznej.
Kierunki działań	<p>1.2.1. Wsparcie finansowe (w postaci dotacji lub refundacji części kosztów wynagrodzenia) dla pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób bezrobotnych.</p> <p>1.2.2. Wsparcie szkoleniowo-doradcze oraz finansowe (dotacje, pożyczki, poręczenia) dla osób podejmujących samozatrudnienie w formie jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej.</p> <p>1.2.3. Upowszechnianie idei ekonomii społecznej oraz zasad społecznie odpowiedzialnego biznesu</p>
Cel operacyjny	1.3. Ułatwianie dostępu do rynku pracy osobom oraz grupom defaworyzowanym.
Kierunki działań	<p>1.3.1. Wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia w żłobkach, klubach dziecięcych lub u dziennych opiekunów.</p> <p>1.3.2. Promocja równościowego podejścia do kobiet i mężczyzn na rynku pracy (przełamywanie stereotypów, elastyczne formy zatrudnienia).</p> <p>1.3.3. Umożliwienie osobom wykluczonym społecznie udziału w zajęciach reintegracji społeczno-zawodowej w Klubie lub Centrum Integracji Społecznej.</p> <p>1.3.4. Realizacja programów i projektów zwiększających szanse osób niepełnosprawnych na rynku pracy,</p>
Cel operacyjny	1.4. Wzmocnienie systemu wsparcia i współpracy lokalnej na rzecz wzrostu zatrudnienia.
Kierunki działań	<p>1.4.1. Rozwój partnerstwa lokalnego w obszarze aktywizacji zawodowej w celu lepszej wymiany informacji o barierach na rynku pracy, a także poszukiwania skutecznych metod ich przezwyciężania.</p> <p>1.4.2. Współpraca GOPS z Powiatowym Urzędem Pracy w Kole w zakresie aktywizacji wspólnych klientów – osób bezrobotnych znajdujących się w grupie tzw. „oddalonych od rynku pracy” (w tym III profil pomocy).</p> <p>1.4.3. Wsparcie utworzenia i działalności Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej/Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej w powiecie kolskim.</p>

Okres realizacji	2017-2025 (działania ciągłe)
Podmioty odpowiedzialne	Władze gminy Grzegorzew: Rada Gminy, Wójt, jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe.
Partnerzy w realizacji	Starostwo Powiatowe w Kole, PUP, PCPR, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły ponadgimnazjalne, Ochotniczy Hufiec Pracy, niepubliczne agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej.
Cel strategiczny	2. Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnieniu dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cel operacyjny	2.1 Wzrost kompetencji rodziców, prawnych opiekunów oraz osób planujących założenie rodziny.
Kierunki działań	2.1.1. Realizacja zajęć i spotkań przygotowujących młodzież do świadomego podjęcia decyzji o założeniu rodziny. 2.1.2. Wspieranie kobiet w ciąży i ich małżonków/partnerów do przyjęcia dziecka na świat (spotkania i konsultacje ze specjalistami, kampanie społeczne). 2.1.3. Pedagogizacja rodziców oraz wzmocnienie współpracy placówek oświatowych z rodzicami dzieci uczęszczających do szkół. 2.1.4. Promocja prawidłowych wzorców funkcjonowania rodzin.
Cel operacyjny	2.2. Zwiększenie dostępu do usług wsparcia dla rodzin, zwłaszcza doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.
Kierunki działań	2.2.1. Intensyfikacja pomocy udzielanej przez pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny. 2.2.2. Organizacja, w zależności od potrzeb, pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych. 2.2.3. Zapewnienie szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego i prawnego oraz terapii rodzinnej. 2.2.4. Rozwój sieci placówek wsparcia dziennego działających w formie opiekuńczej, specjalistycznej lub pracy podwórkowej. 2.2.5. Upowszechnianie nowych metod i narzędzi pracy z rodzinami, np. terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, mediacji rodzinnych.
Cel operacyjny	2.3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
Kierunki działań	2.3.1. Zwiększanie dostępności przedszkoli oraz innych form edukacji przedszkolnej. 2.3.2. Prowadzenie i rozwój infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej, umożliwiającej dzieciom i młodzieży aktywne, produktywne spędzanie czasu wolnego. 2.3.3. Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych doskonalących wiedzę, umiejętności oraz rozwijających pasje i zainteresowania dzieci i młodzieży. 2.3.4. Umożliwienie młodzieży zdobywania cennych doświadczeń oraz aktywności na rzecz środowiska lokalnego (wolontariat, szkolenia liderów, wymiana międzynarodowa). 2.3.5. Zapewnienie pomocy stypendialnej dla uczniów zdolnych. 2.3.6. Zorientowanie edukacji dzieci i młodzieży na kształcenie kompetencji kluczowych: kreatywności, kooperacji i przedsiębiorczości, a także ważnych kompetencji osobistych,

	społecznych i obywatelskich.
Okres realizacji	2017-2025 (działania ciągłe)
Podmioty odpowiedzialne	Władze gminy Grzegorzew: Rada Gminy, Wójt, jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe.
Partnerzy w realizacji	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły ponadgimnazjalne, Ochotniczy Hufiec Pracy, instytucje szkoleniowe, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej.
Cel strategiczny	3. Wzrost poziomu bezpieczeństwa i zdrowotności mieszkańców dzięki ograniczeniu problemu uzależnień, przemocy w rodzinie oraz innych dysfunkcji społecznych
Cel operacyjny	3.1. Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i prewencyjnych w sferze uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości.
Kierunki działań	3.1.1. Propagowanie wiedzy na temat różnych form uzależnień i innych zachowań szkodliwych dla zdrowia oraz ich negatywnych skutków. 3.1.2. Promocja wśród mieszkańców zdrowego i aktywnego stylu życia bez nałogów. 3.1.3. Organizacja akcji lokalnych lub udział w regionalnych/krajowych kampaniach społecznych na temat przemocy w rodzinie. 3.1.4. Prowadzenie środowiskowych programów profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i całych rodzin. 3.1.5. Wzmoczenie działań służb patrolowych policji oraz kontroli prowadzonych przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. 3.1.6. Realizacja akcji podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz konsekwencji wynikających z łamania przepisów prawa.
Cel operacyjny	3.2. Zapewnienie osobom i rodzinom doświadczającym dysfunkcji lub nimi zagrożonym dostępu do bezpośredniego, specjalistycznego wsparcia.
Kierunki działań	3.2.1. Upowszechnianie informacji na temat możliwości uzyskania pomocy przez osoby uzależnione i ich rodziny, a także przez osoby stosujące przemoc i osoby doznające przemocy w rodzinie, za pośrednictwem np. mediów, materiałów drukowanych, spotkań mieszkańców ze specjalistami. 3.2.2. Realizacja działań z zakresu poradnictwa, motywowania do leczenia, wsparcia socjalnego oraz pomocy terapeutycznej dla dzieci, osób dorosłych i całych rodzin doświadczających uzależnień, przemocy domowej i innych dysfunkcji. 3.2.3. Wspieranie działalności grup wsparcia i grup samopomocowych w tym dla ofiar przemocy. 3.2.4. Podjęcie wspólnych inicjatyw zmierzających do poszerzenia oferty pomocy stacjonarnej o terapię uzależnień dla młodzieży oraz terapię uzależnień behawioralnych. 3.2.5. Kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
Cel operacyjny	3.3. Poprawa spójności i efektywności działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy w rodzinie i przestępczości.
Kierunki działań	3.3.1. Wzmacnianie interdyscyplinarnej współpracy w zakresie monitorowania sytuacji rodzin dysfunkcyjnych, a także podejmowania adekwatnych działań interwencyjnych i zaradczych.

	<p>3.3.2. Budowanie lokalnych partnerstw pomiędzy instytucjami publicznymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi z parafiami Kościoła Rzymskokatolickiego i innych wyznań w zakresie większego zaangażowania w problemy rodzin, lepszej diagnostyki dysfunkcji, a także pomocy osobom wychodzącym z uzależnienia.</p> <p>3.3.3. Organizacja lub udział w szkoleniach, warsztatach, studiach i wizytach studyjnych realizowanych przez podmioty zewnętrzne, dających możliwość nabywania i podnoszenia kompetencji zawodowych oraz poznawania dobrych praktyk w zakresie pracy z rodziną dysfunkcyjną.</p> <p>3.3.4. Wspieranie kadry specjalistów zajmujących się uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz interwencją kryzysową w postaci superwizji, pomocy psychologicznej itp.</p>
Okres realizacji	2017-2025 (działania ciągłe)
Podmioty odpowiedzialne	Władze gminy Grzegorzew: Rada Gminy, Wójt, jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe.
Partnerzy w realizacji	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Sanepid, szkoły ponadgimnazjalne, Powiatowy Szpital w Kole, służba zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej, organizacje kościelne, media lokalne.
Cel strategiczny	4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa materialnego i mieszkaniowego wśród osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
Cel operacyjny	4.1. Wzmacnianie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami.
Kierunki działań	<p>4.1.1. Wspieranie mieszkańców gminy przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych specjalistów w zakresie rozwiązywania problemów socjalnych, a także nabywania umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.</p> <p>4.1.2. Edukacja ekonomiczna dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.</p> <p>4.1.3. Pomoc psychologiczna oraz prawna dla osób i rodzin doświadczających trudności życiowych.</p>
Cel operacyjny	4.2. Zapewnienie dostępu do podstawowych dóbr i zasobów materialnych.
Kierunki działań	<p>4.2.1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.</p> <p>4.2.2. Organizowanie zbiórek żywności, odzieży i innych podstawowych dóbr z przeznaczeniem dla najbardziej potrzebujących, w szczególności rodzin wielodzietnych i niepełnych zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
Okres realizacji	2017-2025 (działania ciągłe)
Podmioty odpowiedzialne	Władze gminy Grzegorzew: Rada Gminy, Wójt, jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe.
Partnerzy w realizacji	Banki i instytucje finansowe, powiatowy rzecznik konsumentów, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej.
Cel strategiczny	5. Zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w życiu społecznym
Cel operacyjny	5.1. Zwiększenie skali działań profilaktycznych, rehabilitacyjnych oraz kompensacyjnych w zakresie niepełnosprawności.
Kierunki działań	5.1.1. Ułatwianie dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej, placówek rehabilitacyjnych oraz punktów zaopatrzenia i wypożyczania

	<p>sprzętu ułatwiającego funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością.</p> <p>5.1.2. Realizowanie w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych lub w ośrodku wsparcia wysokiej jakości usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych.</p> <p>5.1.3. Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach, a także dostępnych programach i formach pomocy.</p>
Cel operacyjny	5.2. Integracja osób niepełnosprawnych, ich opiekunów i rodzin ze środowiskiem lokalnym.
Kierunki działań	<p>5.2.1. Organizacja zajęć i warsztatów sprzyjających nabywaniu umiejętności wykonywania czynności dnia codziennego, zaradności osobistej oraz funkcjonowania w życiu społecznym.</p> <p>5.2.2. Organizacja i dofinansowanie wydarzeń o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym.</p> <p>5.2.3. Wspieranie pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu oraz grup samopomocowych dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.</p> <p>5.2.4. Zwiększanie nakładów finansowych na edukację integracyjną, włączającą dzieci i młodzież z niepełnosprawnością do powszechnego systemu szkolnictwa.</p>
Cel operacyjny	5.3. Poprawa dostępności instytucji i przestrzeni publicznej dla osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań	<p>5.3.1. Likwidacja barier architektonicznych i transportowych (np. budowa miejsc parkingowych, podjazdów, przejść dla pieszych, zakup środków transportu przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnością).</p> <p>5.3.2. Przystosowanie funkcjonowania instytucji użyteczności publicznej do potrzeb i ograniczeń osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.</p> <p>5.3.3. Upowszechnianie instrumentów wsparcia ułatwiających funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym w środowisku lokalnym oraz kontakty z administracją (np. asystent osoby niepełnosprawnej).</p> <p>5.3.4. Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy z zakresu metod wspierania osób z niepełnosprawnością.</p>
Okres realizacji	2017-2025 (działania ciągłe)
Podmioty odpowiedzialne	Władze gminy Grzegorzew: Rada Gminy, Wójt, jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe.
Partnerzy w realizacji	Środowiskowe Domy Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej.
Cel strategiczny	6. Poprawa jakości życia seniorów oraz osób ciężko lub przewlekle chorych
Cel operacyjny	6.1. Rozwój systemu opieki i wsparcia w środowisku zamieszkania osób starszych i chorujących.
Kierunki działań	<p>6.1.1. Organizacja usług opiekuńczych w celu jak najdłuższego utrzymania osób o ograniczonej sprawności w miejscu zamieszkania.</p> <p>6.1.2. Pomoc finansowa i rzeczowa dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej z powodu podeszłego wieku i/lub długotrwałej choroby (np. zasiłki celowe na zakup leków, pomoc żywnościowa).</p> <p>6.1.3. Zwiększanie dostępności wsparcia instytucjonalnego w szczególności w ramach ośrodków dziennego pobytu, klubów</p>

	<p>seniora, rodzinnych domów pomocy oraz chronionych form mieszkalnictwa (np. mieszkania chronione).</p> <p>6.1.4. Edukacja społeczna służąca integracji oraz przełamywaniu stereotypów dotyczących osób starszych i chorujących, w szczególności poprzez promowanie pozytywnych przykładów w środowisku, upowszechnianie pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu.</p> <p>6.1.5. Przygotowanie i realizacja programów informacyjno-edukacyjnych na temat zdrowia psychicznego, kształtujących odpowiednie zachowania i styl życia, sprzyjających postawom zrozumienia i akceptacji oraz przeciwdziałających dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>
Cel operacyjny	6.2. Zmniejszanie izolacji społecznej oraz poczucia osamotnienia wśród seniorów.
	<p>6.2.1. Organizacja i dofinansowanie różnorodnych form aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej osób starszych.</p> <p>6.2.2. Realizacja spotkań i prelekcji na temat zagrożeń dla bezpieczeństwa fizycznego i materialnego seniorów.</p> <p>6.2.3. Promowanie wśród seniorów świadomego, aktywnego i zdrowego stylu życia ukierunkowanego na samorealizację oraz zachowanie jak najdłużej dobrego stanu zdrowia.</p> <p>6.2.4. Zaangażowanie osób starszych w inicjatywy sprzyjające wymianie międzypokoleniowej oraz kultywowaniu tradycji i zwyczajów.</p>
Okres realizacji	2017-2025 (działania ciągłe)
Podmioty odpowiedzialne	Władze gminy Grzegorzew: Rada Gminy, Wójt, jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe.
Partnerzy w realizacji	DPS, ŚDS, organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej.
Cel strategiczny	7. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy ważne dla wspólnoty lokalnej
Cel operacyjny	7.1. Wzrost świadomości społecznej i obywatelskiej
Kierunki działań	<p>7.1.1. Praktyczna edukacja prawna i obywatelska uwzględniająca w szczególności ideę samorządności, zagadnienia integracji europejskiej, prawa człowieka oraz krytyczny odbiór treści medialnych.</p> <p>7.1.2. Promowanie wśród mieszkańców zachowań prozdrowotnych, w tym zdrowej diety, dbałości o higienę i kulturę fizyczną, udziału w okresowych badaniach profilaktycznych.</p> <p>7.1.3. Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej oraz kształtowanie postaw dbania o środowisko przyrodnicze przez mieszkańców.</p> <p>7.1.4. Podejmowanie inicjatyw na rzecz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, w tym rozwijających umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.</p> <p>7.1.5. Upowszechnianie wiedzy o historii i kulturze regionu, narodu polskiego oraz innych narodowości (edukacja międzykulturowa).</p>
Cel operacyjny	7.2. Wzmocnienie oddolnej aktywności mieszkańców gminy, realizowanej przez organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.
Kierunki działań	7.2.1. Rozwój, modernizacja i udostępnianie mieszkańcom obiektów służących aktywności społecznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.

	<p>7.2.2. Opracowanie i wdrażanie Programów Aktywności Lokalnej lub innych instrumentów służących integracji oraz organizowaniu społeczności gminy, uwzględniających środowiskową pracę socjalną oraz animację lokalną.</p> <p>7.2.3. Wspieranie inicjatyw społecznych na rzecz mieszkańców gminy realizowanych przez organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych (współpraca finansowa) oraz pomoc o charakterze informacyjnym, organizacyjnym, szkoleniowym i doradczym.</p> <p>7.2.4. Wdrożenie budżetu obywatelskiego (partycypacyjnego) w Grzegorzewie w celu umożliwienia jej mieszkańcom bezpośredniego wpływu na decyzje o wydatkowaniu części środków finansowych na przedsięwzięcia zgłoszone przez obywateli.</p>
Okres realizacji	2017-2025 (działania ciągłe)
Podmioty odpowiedzialne	Władze gminy Grzegorzew: Rada Gminy, Wójt, jednostki organizacyjne: Urząd Gminy, GOPS, placówki oświatowe.
Partnerzy w realizacji	Służba zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej.

III.3 Źródła finansowania

Realizacja kierunków działań zaplanowanych w Strategii wymaga odpowiednich zasobów finansowych, bowiem każde przedsięwzięcie generuje określone koszty.

Podstawowym źródłem finansowania strategii będzie budżet samorządu gminy. Większość kierunków działań mieszczących się w sferze lokalnej pomocy społecznej realizują jednostki organizacyjne gminy w ramach swoich podstawowych, statutowych zadań. Instytucje te działają w sposób ciągły, zaś szeroki zakres oraz standardy świadczonych przez nie usług są w dużej mierze niezależne od zewnętrznych środków pomocowych. Pewien zakres działań jest ponadto możliwy do realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez Samorząd Gminy Grzegorzew, Powiatu Kolskiego, Samorząd Województwa Wielkopolskiego oraz innych JST – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień.

Duża część środków na lokalną pomoc społeczną pochodzi z budżetu państwa. Chodzi zarówno o transfery w postaci subwencji ogólnej jak i dotacji celowych, z których część trzeba będzie pozyskać startując w konkursach. W tej kategorii mieszczą się bowiem programy rządowe oraz programy ministerstw, w szczególności takie jak *Senior+* czy *Świetlica – Dzieci – Praca*, a także dwa duże programy adresowane do organizacji pozarządowych: *Fundusz Inicjatyw Obywatelskich* oraz *Program na rzecz Aktywizacji Osób Starszych*.

ŚRODKI KRAJOWE	ŚRODKI UNIJNE	GRANTY I ŚRODKI PRYWATNE
<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy Grzegorzew; - Budżet samorządu powiatu i województwa; - Budżet państwa (np. dotacje) 	<ul style="list-style-type: none"> - Krajowe Programy Operacyjne - Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014-2020 	<ul style="list-style-type: none"> - Środki pochodzące z NGO - Mechanizm 1% - Darowizny, zbiórki publiczne

celowe ministerstw, NFZ, PFRON, Fundusz Pracy).		
---	--	--

Tabela 4. Źródła finansowania
Źródło: Opracowanie własne

Druga grupa źródeł finansowania to przede wszystkim środki z Funduszy Europejskich dostępne w ramach perspektywy obejmującej lata 2014-2020. Polska otrzyma w niej około 4,5 mld euro więcej niż w latach 2007-2013, z czego około 82,5 mld euro przeznaczy na politykę spójności. Dla założeń Strategii szczególne znaczenie będą miały Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) oraz Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny 2014-2020 (WRPO), umożliwiające pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego na walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

PO WER jest programem krajowym, który zakłada wdrażanie niezbędnych reform (np. zmiany prawne, organizacyjne, działania koordynacyjne, szkolenie kadr) w dziedzinie zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Ponadto oferuje wsparcie bezpośrednie osób i grup społecznych w tych obszarach, gdzie interwencja krajowa jest uzasadniona obiektywnymi przesłankami. Chodzi w szczególności o osoby młode do 29 r.ż. pozostające bez pracy, w tym mieszczące się w kategorii NEET (w RPO będą zatem wspierane osoby w wieku od 30 lat wzwyż), społeczności romskie, osoby odbywające karę pozbawienia wolności, a także podmioty ekonomii społecznej (zwłaszcza w zakresie korzystania ze zwrotnych instrumentów finansowych). W ramach PO WER wspierane będą również innowacje społeczne, projekty mobilności międzynarodowej i współpracy ponadnarodowej.

WRPO 2014-2020 zakłada finansowanie osi priorytetowych ukierunkowanych na realizację przedsięwzięć w sferze gospodarki, energetyki, ochrony środowiska, infrastruktury transportowej i cyfrowej, dziedzictwa kulturowego, rewitalizacji społecznej, usług publicznych, rynku pracy i włączenia społecznego. W jego ramach będzie możliwe pozyskanie dofinansowania na projekty służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem, w tym na wsparcie oferowane przez podmioty integracji społecznej (KIS, CIS, ZAZ), poradnictwo i asystenturę rodzinną, a także zatrudnienie w sektorze ekonomii społecznej.

W trzeciej grupie źródeł finansowania mieszczą się natomiast środki pochodzące z fundacji (np. Fundacja im. Stefana Batorego, Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga, Fundacja PZU), pieniądze od sponsorów, środki z 1% dla organizacji pożytku publicznego, darowizny, zbiórki publiczne i inne. Ta grupa jest dostępna przede wszystkim dla organizacji pozarządowych, dlatego też nieodzowna będzie współpraca gminy z III sektorem – w formie wzajemnego informowania o planowanych i realizowanych działaniach, a także przy okazji projektów partnerskich.

Niektóre spośród wymienionych źródeł finansowania umożliwiają zarówno pozyskiwanie wsparcia na realizację inwestycji „miękkich”, czyli projektów służących rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego, jak i inwestycji „twardych” – w budowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej, ochrony środowiska oraz infrastruktury społecznej. Obie te ścieżki powinny być wdrażane komplementarnie jako współzależne kierunki działań na rzecz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców gminy Grzegorzew.

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych strategii nie wydaje się obecnie celowe. Czynniki ograniczającymi planowanie finansowania Strategii są: szeroki zakres tematyczny dokumentu, wieloletni okres jego obowiązywania, a także konkursowy tryb pozyskiwania dotacji w ramach większości programów pomocowych, co powoduje, iż wsparcie to ma charakter niepewny. Dodatkowo, dynamicznie zmieniającą się rzeczywistość, w tym zewnętrzne uwarunkowania polityczne, prawne i ekonomiczne powodują, iż określanie w momencie tworzenia strategii wysokości środków potrzebnych do realizacji jej zadań (zarówno po stronie dochodów jak i wydatków) stanowi poważne wyzwanie. Dlatego też adekwatne do potrzeb kosztorysy będą tworzone w momencie planowania i aktualizacji budżetu gminy (w tym planów finansowych poszczególnych jednostek organizacyjnych) oraz opracowywania programów i projektów precyzujących założenia Strategii.

III.4 Monitoring i ewaluacja strategii

Monitoring i ewaluacja strategii rozwiązywania problemów społecznych to dwa ważne procesy, które powinny zachodzić równoległe z jej realizacją. Pierwszy z nich pozwala sprawdzać, czy zaplanowane działania są wdrażane w założony sposób, natomiast drugi skupia się na ocenie, czy osiągnięto wizję i cele Strategii. Można zatem powiedzieć, że monitoring koncentruje się bardziej na aspektach ilościowych (nakłady, produkty, wskaźniki realizacji), natomiast ewaluacja na zagadnieniach jakościowych (procedury, rezultaty, oddziaływanie). Monitoring może dotyczyć w szczególności postępu rzeczowego (merytorycznego) oraz finansowego realizowanych działań, w tym ich terminowości, a także osiąganych mierzalnych (ilościowych) efektów działań. Monitoring stanowi podstawę sprawozdawczości, zarządzania zmianą oraz ewaluacji.

Faktyczny zakres monitoringu strategii określają jej wskaźniki, czyli zmienne wyrażane liczbowo, obrazujące stan realizacji poszczególnych zadań strategicznych. Zostały one określone w odniesieniu do zdefiniowanych kierunków działań pogrupowanych według celów szczegółowych oraz celów operacyjnych, których osiągnięciu będą służyć. Jednakże z uwagi na bardzo szeroki obszar interwencji w ramach Strategii, a także znaczenie jako kluczowego dokumentu w sferze pomocy społecznej, sformułowany niżej katalog wskaźników odnosi się bardziej do rezultatów podejmowanych działań w odniesieniu do grup docelowych, niż do

poniesionych nakładów oraz wytworzonych produktów. Monitoringowi będą również podlegać wskaźniki „kontekstowe”, pokazujące ogólną sytuację społeczno-ekonomiczną gminy w skali „makro”, w której w danym roku wdrażana była strategia.

OGÓLNA SYTUACJA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA GMINY
<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba ludności gminy wg faktycznego miejsca zamieszkania. 2) Odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogóle ludności (w %). 3) Liczba pracujących z obszaru gminy. 4) Liczba bezrobotnych zarejestrowanych, w tym w szczególnej sytuacji na rynku pracy. 5) Liczba bezrobotnych według ustalonych profili pomocy. 6) Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. 7) Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy – ogółem oraz w przeliczeniu na 10 tys. ludności. 8) Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych. 9) Liczba mieszkań oddanych do użytkowania. 10) Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz w przeliczeniu na 1 osobę (w m²). 11) Odsetek mieszkań wyposażonych w wodociąg, ustęp spłukiwany, łazienkę oraz centralne ogrzewanie. 12) Liczba przychodni oraz aptek ogólnodostępnych na terenie gminy. 13) Liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, w tym długotrwale: liczba osób, którym przyznano świadczenie; liczba rodzin; liczba osób w rodzinach – w podziale na powody udzielania pomocy. 14) Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców (w %). 15) Liczba stwierdzonych przestępstw o charakterze kryminalnym.
Cel strategiczny 1. Poprawa zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia w tym pracy na własny rachunek oraz w sektorze ekonomii społecznej
<ol style="list-style-type: none"> 1) Liczba osób, które zostały objęte usługami i instrumentami rynku pracy – ogółem oraz według rodzaju wsparcia. 2) Liczba udostępnionych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy. 3) Liczba i odsetek uczniów szkół gimnazjalnych, którzy skorzystali z doradztwa edukacyjno-zawodowego. 4) Liczba zorganizowanych targów pracy oraz bezpośrednich spotkań z pracodawcami. 5) Liczba utworzonych subsydiowanych miejsc pracy na terenie gminy. 6) Liczba osób, które dzięki wsparciu ze środków publicznych podjęły zatrudnienie w formie umów o pracę, umów cywilnoprawnych oraz samozatrudnienia (jednoosobowa działalność gospodarcza, przystąpienie do spółdzielni socjalnej). 7) Łączna wartość dotacji przekazanych na utworzenie lub doposażenie miejsc pracy. 8) Liczba dzieci do 3 r.ż., które korzystały z usług opieki w żłobkach, klubach dziecięcych lub u dziennych opiekunów. 9) Liczba oraz formy działających na terenie gminy podmiotów integracji społeczno-zawodowej. 10) Liczba osób, które rozpoczęły/zakończyły udział w zajęciach reintegracji społeczno-zawodowej (w ramach KIS lub CIS). 11) Liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w sektorze ekonomii społecznej. 12) Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia na rynku pracy (np. trener pracy, szkolenia i doradztwo). 13) Liczba działających partnerstw lokalnych i innych form współpracy instytucji publicznych, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w zakresie aktywizacji zawodowej mieszkańców. 14) Liczba programów aktywizacji zrealizowanych w partnerstwie Ośrodka Pomocy Społecznej

i Powiatowego Urzędu Pracy.

15) Liczba działających na terenie gminy lub powiatu Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej/Inkubatorów Przedsiębiorczości Społecznej, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy.

Cel strategiczny 2. Wzmocnienie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnieniu dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju

- 1) Liczba zorganizowanych szkoleń, spotkań i innych form edukacji.
- 2) Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia – według rodzajów działań.
- 3) Liczba zatrudnionych pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny.
- 4) Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny.
- 5) Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy ze strony rodzin wspierających, wolontariuszy oraz grup samopomocowych; poradnictwa specjalistycznego; placówek wsparcia dziennego.
- 6) Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego według form oraz liczba dzieci uczęszczających do placówek.
- 7) Liczba i odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w różnych formach.
- 8) Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych – według rodzajów zajęć.
- 9) Liczba dzieci i młodzieży będących wolontariuszami.
- 10) Liczba dzieci i młodzieży korzystających z pomocy stypendialnej, w tym jej łączna wartość.

Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu bezpieczeństwa i zdrowotności mieszkańców dzięki ograniczeniu problemu uzależnień, przemocy w rodzinie oraz innych dysfunkcji społecznych

- 1) Liczba sporządzonych Niebieskich Kart
- 2) Liczba inicjatyw upowszechniających wiedzę na temat uzależnień, przemocy w rodzinie oraz bezpieczeństwa publicznego.
- 3) Liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych, w tym liczba uczestników.
- 4) Liczba interwencji policji lub innych instytucji związanych z łamaniem przepisów o przeciwdziałaniu alkoholizmowi i narkomanii.
- 5) Liczba rodzin i osób, które skorzystały z pomocy psychospołecznej i terapeutycznej.
- 6) Liczba działających grup wsparcia i grup samopomocowych oraz liczba uczestników.
- 7) Liczba i rodzaje placówek stacjonarnych świadczących wsparcie w wychodzeniu z uzależnień.
- 8) Liczba sprawców przemocy skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.
- 9) Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, warsztatach, studiach i wizytach studyjnych.
- 10) Liczba pracowników pomocy społecznej zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi, którzy skorzystali ze wsparcia psychologicznego, superwizji itp.

Cel strategiczny 4. Wzrost poczucia bezpieczeństwa materialnego i mieszkaniowego wśród osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

- 1) Liczba spotkań, prelekcji, warsztatów i innych działań z zakresu edukacji ekonomicznej mieszkańców gminy.
- 2) Liczba osób i rodzin doświadczających trudności życiowych, które skorzystały z pomocy psychologicznej i/lub prawnej.
- 3) Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny.
- 4) Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia pieniężne i niepieniężne.
- 5) Liczba zorganizowanych zbiórek żywności, odzieży i innych podstawowych dóbr z przeznaczeniem dla najbardziej potrzebujących
- 6) Liczba miejsc w noclegowni/liczba osób, które skorzystały z noclegu.
- 7) Liczba mieszkań komunalnych oraz mieszkań (lokali) socjalnych w zasobie gminy.
- 8) Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy.
- 9) Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne.
- 10) Liczba zrealizowanych programów w zakresie prewencji przed utratą mieszkania, eksmisją

i bezdomnością.

11) Liczba podjętych inicjatyw służących usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej, wychodzeniu z bezdomności, a także integracji osób opuszczających zakłady karne i cudzoziemców.

Cel strategiczny 5. Zwiększenie uczestnictwa osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w życiu społecznym

1) Liczba działających placówek rehabilitacyjnych oraz punktów zaopatrzenia i wypożyczania sprzętu/ liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z pomocy.

2) Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami opiekuńczymi (w tym specjalistycznymi).

3) Liczba ośrodków wsparcia dziennego, w tym liczba miejsc/liczba osób korzystających w ciągu roku.

4) Liczba jednostek prowadzących warsztaty zajęciowe dla osób z niepełnosprawnością, w tym liczba dostępnych miejsc/liczba osób korzystających w ciągu roku.

5) Liczba zorganizowanych imprez, happeningów, spotkań itp. służących integracji osób niepełnosprawnych, ich opiekunów i rodzin ze środowiskiem lokalnym.

6) Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z różnorodnych form aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej.

7) Liczba utworzonych mieszkań chronionych, w tym liczba miejsc mieszkalnych, dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

8) Liczba dzieci uczących się w szkołach w ramach edukacji integracyjnej.

9) Liczba obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowano bariery architektoniczne i komunikacyjne.

10) Liczba osób z niepełnosprawnością, które skorzystały z dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania.

11) Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z instrumentów ułatwiających funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

12) Liczba pracowników służb społecznych zajmujących się wsparciem osób niepełnosprawnych i ich rodzin którzy skorzystali z form doskonalenia zawodowego.

Cel strategiczny 6. Poprawa jakości życia seniorów oraz osób ciężko lub przewlekle chorych

1) Liczba osób starszych, które skorzystały z usług opiekuńczych.

2) Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi.

3) Liczba osób starszych, które w ciągu roku skorzystały ze świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych.

4) Liczba działających na terenie gminy form instytucjonalnej pomocy dla seniorów.

5) Liczba przeprowadzonych inicjatyw z zakresu edukacji społecznej, służących integracji oraz przełamywaniu stereotypów dotyczących osób starszych i chorujących.

6) Liczba osób starszych korzystających z różnorodnych form aktywności społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej.

7) Liczba osób starszych zaangażowanych w inicjatywy sprzyjające wymianie międzypokoleniowej oraz kultywowaniu tradycji i zwyczajów.

8) Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych oraz liczba ich uczestników, mających na celu zwiększanie poziomu świadomości wśród lokalnych decydentów oraz pracowników służb społecznych na temat starości.

9) Liczba inicjatyw w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz dostępu do specjalistycznych badań i porad medycznych.

Cel strategiczny 7. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy ważne dla wspólnoty lokalnej

1) Liczba zrealizowanych spotkań edukacyjnych, warsztatów, szkoleń i innych wydarzeń z zakresu: wiedzy prawnej i obywatelskiej, świadomości prozdrowotnej, ekologicznej, bezpieczeństwa publicznego oraz edukacji kulturowej.

2) Liczba uczestników powyższych inicjatyw.

- 3) Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów służących aktywności społecznej, kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej ludności.
- 4) Liczba uczestników Programów Aktywności Lokalnej lub innych instrumentów służących integracji oraz organizowaniu społeczności gminy.
- 5) Liczba projektów (zadań publicznych) i organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie finansowe z budżetu gminy, wsparcie doradczo-szkoleniowe i inne.
- 6) Wartość środków finansowych z budżetu gminy przeznaczonych na realizację zadań gminy przez organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- 7) Liczba zgłoszonych inicjatyw, liczba osób głosujących oraz wartość środków wydatkowanych w ramach budżetu obywatelskiego.
- 8) Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych z mieszkańcami/liczba uczestników konsultacji.
- 9) Liczba lokalnych liderów, w tym przedsiębiorców i działaczy sektora pozarządowego, włączonych w prace zespołów o charakterze inicjatywnym, konsultacyjnym i opiniodawczym.
- 10) Liczba zmian i usprawnień prawa lokalnego oraz rozwiązań organizacyjnych i technicznych w zakresie dostępu do informacji publicznej oraz możliwości włączania mieszkańców w procesy decyzyjne.

Katalog wskaźników realizacji strategii ma charakter otwarty. Jeżeli w procesie monitorowania zostanie zidentyfikowana potrzeba rozszerzenia zakresu lub przeformułowania wybranych wskaźników, możliwe jest wprowadzenie zmian przez zespół zadaniowy bez konieczności aktualizacji całego dokumentu.

Monitoring strategii będzie prowadzony w okresach dwuletnich – za każde zakończone dwa lata kalendarzowe. Zebrane dane powinny być analizowane, a następnie opracowywane w formie raportów z monitoringu strategii, służących potrzebom wewnętrznym oraz działaniom informacyjnym adresowanym do szerszej opinii publicznej. Raporty te powinny zawierać w szczególności:

- opis uwarunkowań i przebieg procesu monitorowania strategii;
- ocenę wpływu uwarunkowań zewnętrznych, np. zmian prawa, procesów ekonomicznych czy zjawisk społeczno-kulturowych, na aktualność założeń strategii;
- ogólną charakterystykę bieżącej sytuacji społeczno-ekonomicznej w gminie;
- prezentację priorytetów i celów strategii, zrealizowanych wskaźników wdrażania Strategii, a także opis zrealizowanych działań pod względem jakościowym i ilościowym;
- wnioski i rekomendacje.

Metody i narzędzia służące pozyskiwaniu danych do monitoringu strategii będą uzależnione od rodzaju wskaźników stanowiących przedmiot weryfikacji. Wskaźniki oddziaływania, obrazujące społeczno-gospodarczy kontekst wdrażania Strategii, opierają się głównie na statystyce publicznej

Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te są co prawda rozproszone, jednak ich dostępność za pośrednictwem Banku Danych Lokalnych GUS oraz innych publikacji należy ocenić wysoko.

Więszym wyzwaniem będzie natomiast pozyskiwanie danych do wskaźników realizacji działań, zważywszy na dobrowolność udziału w badaniu monitorującym podmiotów niezależnych organizacyjnie wobec władz samorządu gminy, co może stanowić jedną z trudności w pozyskaniu kompletnych danych. W tym celu konieczna będzie komunikacja zespołu zadaniowego Strategii nie tylko z samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, innymi działającymi lokalnie instytucjami, ale również podmiotami niepublicznymi – zwłaszcza tymi, które realizują na rzecz mieszkańców gminy Grzegorzew zadania państwa w zakresie polityki społecznej przekazane im przez organy administracji rządowej lub samorządy.

Biorąc pod uwagę powyższe, konieczna będzie stała promocja w środowisku lokalnym założeń Strategii, a także transparentność i responsywność procesu wdrażania i monitorowania dokumentu.

Ewaluacja jako proces badania oraz oceny wartości i jakości podejmowanych działań, jest szczególnie ważna w kontekście „uczenia się” organizacji oraz doskonalenia realizowanych strategii, programów i projektów. Istotą ewaluacji jest użyteczność, to znaczy możliwość wykorzystania jej wyników w praktyce. Punktem wyjścia powinno być zatem precyzyjne określenie celu i przedmiotu ewaluacji, a także sformułowanie kluczowych pytań, na które odpowiedzi będzie się poszukiwać. Następnie należy zweryfikować dostępne metody zbierania danych oraz źródła informacji. Ewaluacja może zakładać wykorzystanie różnorodnych metod i narzędzi badawczych (np. analiza danych zastanych, ankieta, wywiad indywidualny lub grupowy), aczkolwiek trzeba również pamiętać o wymogu praktyczności, czyli aby dane były gromadzone przy zachowaniu rozsądnych kosztów.

Ewaluacja może być prowadzona: a) przez niezależny organizacyjnie, zewnętrzny podmiot np. firmę doradczą, b) przez podmiot wewnętrzny, ale zachowujący pewną niezależność, np. jednostka nie zaangażowana bezpośrednio we wdrażanie Strategii, c) w formie autoewaluacji, np. przez zespół ds. wdrażania i monitoringu strategii lub pracownika OPS.

Ewaluacja bazuje na pięciu kryteriach wiążących się z kierunkami poszukiwań badawczych, które można przedstawić w formie pytań:

- Trafność (odpowiedniość, adekwatność) – pokazuje zgodność celów i metod wdrażania strategii, programu lub projektu z rzeczywistymi potrzebami i problemami społecznymi (np. czy cele Strategii odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom? czy wstępnie obrana strategia działań jest spójna wewnętrznie/nadal aktualna?).
- Skuteczność – pozwala ocenić stopień realizacji zakładanych celów i działań, ich zgodność z planem, a także wpływ czynników zewnętrznych (np. w jakim stopniu cele Strategii zostały osiągnięte? jakie

były sukcesy, a jakie przeszkody napotkało wdrażanie? czy system wdrażania Strategii był skuteczny?).

- Efektywność (wydajność) – bada relacje między nakładami, kosztami i zasobami a osiągniętymi efektami interwencji (np. czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów? czy podobne efekty można było osiągnąć przy wykorzystaniu niższych nakładów finansowych?).

- Użyteczność – odnosi się do rzeczywistych efektów i ich adekwatności do sytuacji oraz wyzwań społeczno-ekonomicznych w trakcie lub po zakończeniu realizacji Strategii (np. czy strategia przyczyniła się do rozwiązania lub zminimalizowania zdiagnozowanych problemów? czy zrealizowane w jej ramach inicjatywy pobudziły kolejne przedsięwzięcia? czy osiągnięte efekty nie zostały uzyskane kosztem pogorszenia sytuacji osób i instytucji nie objętych strategią?).

- Trwałość – obejmuje pytania o ciągłość efektów interwencji, przede wszystkim pozytywnych, w perspektywie średnio- i długookresowej (np. czy efekty Strategii są trwałe, długookresowe? czy są odczuwalne po zakończeniu jej realizacji?).

Poprawnie przeprowadzona ewaluacja nie powinna odnosić się do wszystkich aspektów realizacyjnych strategii rozwiązywania problemów społecznych (z uwagi na zbyt szeroki zakres dokumentu). Należy natomiast koncentrować się na wybranych aspektach wdrażania Strategii, szczególnie istotnych dla władz samorządu gminy Grzegorzew, jednostek organizacyjnych oraz partnerów lokalnych. Wybór formy i zakresu badań ewaluacyjnych powinien zostać podjęty na podstawie analizy potrzeb wynikających z rocznych raportów monitoringowych oraz możliwości finansowania zadania przez budżet gminy, przy wsparciu ze strony zewnętrznych programów pomocowych.

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik 1 Ankieta – problematyka edukacyjna

Załącznik 2 Ankieta – problematyka społeczna

ANKIETA

W związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025, prosimy o wypełnienie poniższej ankiety.

1. Jakie problemy społeczne wobec dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Gminy? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

- Brak miejsca spotkań np. w poszczególnych wsiach,
- Brak opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym,
- Brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży,
- Ograniczony dostęp do Internetu,
- Ograniczony dostęp do placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
- Zażywanie narkotyków,
- Używanie alkoholu,
- Palenie papierosów,
- Brak możliwości kształcenia się,
- Inne. Jakież? .....

2. Jakie problemy społeczne wobec osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Gminy? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

- Brak zajęć, kontaktów z ludźmi w tym samym wieku,
- Problem z dojazdem do lekarzy,
- Problemy zdrowotne,
- Niepełnosprawność,
- Samotność– izolacja,
- Ograniczona zdolność do samoobsługi,
- Niewystarczający zakres usług opiekuńczych,
- Brak zagospodarowania wolnego czasu dla osób w wieku poprodukcyjnym,
- Brak organizacji imprez kulturalnych,
- Inne. Jakież? .....

3. Jakie problemy społeczne wobec rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie Gminy? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

- Ubóstwo,
- Bezrobocie,
- Alkoholizm,
- Niepełnosprawność,
- Przemoc w rodzinie,
- Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- Bezradność życiowa,
- Rozbicia rodzin - wyjazdy zagraniczne,
- Niewydolność materialna rodziny,
- Ograniczony dostęp do pomocy specjalistycznej,
- Inne. Jakież? .....

4. Czy jest Pan/Pani za utworzeniem na terenie Gminy świetlic środowiskowych? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

- Tak,
- Nie,

Nie mam zdania
- jeśli tak, to gdzie? .....

5. **Czy Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy jest zapotrzebowanie na świadczenie usług opiekuńczych dla osób starszych?** (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

Tak,
 Nie,
 Nie mam zdania
- jeśli tak, to kto takie usługi powinien świadczyć? .....

6. **Jakie Pana/Pani zdaniem rozwiązania mogą być odpowiedzią na problemy dzieci i młodzieży? Proszę o wpisanie pomysłów, które mogłyby zaistnieć w Gminie?**

1) .....
2) .....
3) .....
4) .....

7. **Jakie Pana/Pani zdaniem rozwiązania mogą być odpowiedzią na problemy osób starszych? Proszę o wpisanie pomysłów, które mogłyby zaistnieć w Gminie?**

1) .....
2) .....
3) .....
4) .....

8. **Jakie Pana/Pani zdaniem rozwiązania mogą być odpowiedzią na problemy rodzin? Proszę o wpisanie pomysłów, które mogłyby zaistnieć w Gminie?**

1) .....
2) .....
3) .....
4) .....

9. **Czy Pana/Pani zdaniem dostępność do poradni specjalistycznych na terenie Gminy jest zadowalająca?** (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

Tak,
 Nie,
 Nie mam zdania
- jeśli **nie**, to jakie widzi Pan/Pani potrzeby w zakresie poprawy ochrony zdrowia (proszę wymienić) .....
.....

10. **Jakie Pana/Pani zdaniem są najbardziej skuteczne działania mające wpływ na rozwiązywanie problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie?**

współpraca z policją, organizacjami i instytucjami pomagającymi osobom uzależnionym,
 szerzenie oświaty w tym zakresie (kształtowanie świadomości) wśród dzieci, młodzieży i dorosłych,
 udzielanie pomocy, (w tym również prawnej),
 organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych,
 organizowanie wolnego czasu dla dzieci i młodzieży,
 zapewnienie w każdej szkole pomocy psychologa i pedagoga.

11. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie Gminy powinny być prowadzone kursy i szkolenia dla dorosłych? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

Tak,

Nie,

Nie mam zdania

- jeśli **tak**, to jakie widzi Pan/Pani formy działań (proszę wymienić) .....

12. Czy jest Pan/Pani za prowadzeniem działań angażujących społeczność lokalną do wspólnego rozwiązywania problemów? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

Tak,

Nie,

Nie mam zdania

- jeśli **tak**, to o jakie tematyce (proszę wymienić) .....

13. Jakie Pana/Pani zdaniem należałoby podjąć działania w celu poprawy życia mieszkańców Gminy ? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

Przeciwdziałanie społecznej bierności, kierowanie działań na aktywizację zawodową podopiecznych,

Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych oraz uzależnionych

Wzmocnienie pomocy niematerialnej (doradztwo, pomoc psychologiczna i prawna)

Rozszerzenie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

14. Jakie działania Gminy mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie problemów społecznych? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

Pozyskiwanie środków unijnych na kwestie społeczne,

Wykorzystanie budynków gminy na nowe inwestycje społeczne,

Organizowanie kurów i szkoleń dla osób poszukujących pracy,

Zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych,

Ścisła współpraca z sąsiadującymi gminami w zakresie polityki społecznej,

Działania na rzecz aktywizacji społeczności gminy / wsi

Profilaktyka,

Inne – jakie?.....

15. Co Pana/Pani zdaniem Gmina powinna osiągnąć w zakresie ładu społecznego? Jaki cel sobie w tym zakresie postawić? (Proszę wstawić znak „X” we właściwym polu)

Integracja społeczności lokalnej,

Poprawa warunków życia i funkcjonowania mieszkańców,

Tworzenie warunków ku temu, by „każdy brał swoje życie w swoje ręce”,

Wzmocnienie oraz podniesienie sprawności działalności różnych instytucji w gminie,

Wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny,

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,

Inne – jakie?.....

METRYCZKA:

16. Proszę podać swoją płeć:

Kobieta

Mężczyzna

17. Proszę podać swój wiek:

18-25 lat

26-39 lat

- 40-49 lat
- 50-59 lat
- 60 i więcej

18. Proszę podać swoje wykształcenie:

- Podstawowe
- Zawodowe
- Średnie
- Policealne
- Wyższe

19. Proszę o podanie źródła utrzymania Pana/Pani gospodarstwa domowego:

- Praca na rachunek własny
- Praca dorywcza
- Praca najemna w sektorze prywatnym
- Pozostaje na utrzymaniu członka rodziny
- Praca najemna w sektorze publicznym
- Świadczenie z GOPS
- Praca we własnym gospodarstwie rolnym
- Zasiłek dla bezrobotnych
- Emerytura/renta

Dziękujemy za wypełnienie ankiety.

ANKIETA

W związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025, prosimy o wypełnienie poniższej ankiety, która pozwoli na określenie potrzeb i wskazanie problemów związanych z wychowaniem i kształceniem.

1. Jak ocenia Pan/Pani aktualny poziom poczucia bezpieczeństwa w szkole?

- bardzo dobrze;
- dobrze;
- źle;

2. Czy uczniowie zgłaszali jakiegokolwiek wypadki agresji i próby zastraszenia lub wymuszania?

- nie;
- tak (podaj jakie);

.....

.....

.....

3. Jak ocenia Pani/Pan jakość przygotowywania uczniów do egzaminów zewnętrznych?

- źle;
- mogłoby być lepiej;
- dobrze;
- bardzo dobrze;

4. Czy wyniki egzaminów zewnętrznych są dla Pani/Pana:

- satysfakcjonujące;
- zbieżne z ocenianiem wewnętrznym;
- zgodne z oczekiwaniami;

5. Czy Pani/Pana zdaniem Gmina Grzegorzew jest dobrze przygotowana do nadchodzącej reformy edukacji?

- tak;
- nie;
- nie mam zdania;

6. Jak Pani/Pan ocenia placówkę szkolną, w której Pani/Pan pracuje?

- wysoki poziom nauczania - dobrze przygotowuje do nauki na następnym szczeblu edukacji;
- średni poziom nauczania;
- niski poziom nauczania;

7. Czy Pani/Pana zdaniem stan wyposażenia sal lekcyjnych odpowiada Pańskim potrzebom?

- tak;
- nie;
- w stopniu ograniczonym;

8. Czy Pani/Pana zdaniem doskonalenie zawodowe (szkolenia dla nauczycieli) są organizowane w wystarczającej ilości

---

- tak;
- nie;
- placówka nie organizuje żadnych form kształcenia dla nauczycieli;

9. Czy liczebność klas jest odpowiednia?

- tak - ilość uczniów przypadająca na klasę jest wystarczająca;
- nie - ilość uczniów przypadająca na klasę przeszkadza w prawidłowym przeprowadzaniu lekcji;
- nie mam zdania;

10. Czy diagnozuje Pani/Pan potrzeby i możliwości edukacyjne uczniów?

- nie;
- tak

11. Jakie inne problemy dostrzega Pani/Pan na terenie placówki edukacyjnej?

.....

- nigdy;
- raz;
- wiele razy;
- codziennie;

f) zażywaniu narkotyków

- nigdy;
- raz;
- wiele razy;
- codziennie;

14. Czy jest Pan/Pani zadowolony/a ze współpracy z rodzicami?

- tak;
- raczej tak;
- nie;
- raczej nie;

15. Czy liczba zebrań klasowych i innych spotkań z rodzicami jest?

- wystarczająca;
- za mała;

16. Czy Pana/Pani zdaniem rodzice: (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- są raczej bierni w stosunku do szkoły;
- dobrze współpracują ze szkołą, są aktywni;
- mają raczej złe zdanie o poziomie nauczania;
- mają dobre zdanie o poziomie nauczania
- są nieprzychylni szkole;
- są życzliwie nastawieni do szkoły;

17. Czy rodzice są zaangażowani w życie szkoły/klasy?

- tak;
- raczej tak;
- czasami;
- nie;

18. W jakim stopniu rodzice wspierają nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych?

-
- kontaktują się z nauczycielem podejmują współpracę(np. z pedagogiem);
 nie wykazują żadnej inicjatywy;

19. W jakim stopniu rodzice wspomagają nauczycieli w realizacji zadań dydaktycznych?

-
- kontrolują odrabianie przez dziecko prac domowych;
 czuwają nad postępami w nauce dziecka;
 w niewielkim stopniu lub w ogóle;
 inne

.....
.....
.....
.....

Metryczka

1. Płeć

-
- kobieta;
 mężczyzna;

3. Wiek

.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety i poświęcony czas!